

III.

Zpráva o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 za rok 2013

1. Prevence kriminality na meziresortní úrovni

Preventivní politika zahrnuje opatření zejména nerepresivní povahy směřující k předcházení trestné činnosti a k minimalizaci rizik a následků s kriminalitou souvisejících. Cílem preventivní politiky je snižování míry a závažnosti trestné činnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanů.

Odpovědnost za vytváření koncepce a koordinaci preventivní politiky má meziresortní orgán **Republikový výbor pro prevenci kriminality** (dále jen „Republikový výbor“). Nese gesci za zpracování materiálů pro jednání vlády České republiky z oblasti prevence kriminality a rozhoduje také o přidělování finančních prostředků ze státního rozpočtu na programy a projekty vytvářené v rámci vládou schválené Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 (dále jen „Strategie“).

V roce 2013 byla vládě ČR předložena k projednání a schválení „Zpráva o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality České republiky na léta 2012 až 2015 za rok 2013“. Vláda zprávu schválila usnesením ze dne 10. dubna 2013 č. 245. Pro informaci byly vládě předloženy dva materiály týkající se oblasti domácího násilí: „Informace o plnění opatření pro zavedení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí za rok 2012“ a „Souhrnná zpráva o plnění Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014“. (RVPPK – I/1)¹

V České republice je vybudovaný systém prevence kriminality. Priority Republikového výboru směřovaly v roce 2013 k dotváření a zkvalitňování systému péče o ohrožené děti, prevenci kriminality dětí a mládeže, prevenci kriminality v sociálně vyloučených lokalitách, prevenci předlužování, k pomoci obětem trestné činnosti, zejména obětem domácího násilí, k podpoře a metodickému vedení specifických republikových projektů, k rozvoji systému prevence kriminality na místní úrovni (ve spolupráci s krajskými úřady koordinovaly resorty aktivity v oblasti prevence na úrovni územní veřejné správy a samosprávy a připravovaly potřebné metodické a informační materiály). Důraz byl kladen na zdokonalování analytické a metodické činnosti, vyhodnocování kvality a efektivity projektů a na vzdělávání.

Na pravidelných jednáních Republikového výboru byly projednávány materiály do vlády a koncepční materiály jednotlivých resortů, věcné problémy související s kriminalitou a návrhy na preventivní opatření, výsledky řešených výzkumných úkolů (např. výzkum veřejného mínění zaměřeného na postoje občanů k prevenci kriminality a bezpečnosti, závěry výzkumu k situaci v oblasti extremistických hnutí v ČR), metodické pokyny jednotlivých resortů, včetně informací o jejich dotačních politikách. Šest jednání výboru bylo zaměřeno tematicky (zkvalitnění péče o ohrožené děti, pomoci obětem trestných činů, bezpečnostní problematice vyloučených komunit, prevenci předlužování, hodnocení kvality a efektivity preventivních projektů a aktivit a problematice vzdělávání pracovníků v oblasti prevence kriminality). Byly projednány přípravné práce k podání žádosti a realizaci několika individuálních preventivních projektů systémového charakteru, které budou podpořeny z prostředků EU.

¹ Kurzivou v závorce za odstavcem je uveden odkaz na čísla úkolů Republikového výboru nebo zastoupených resortů, které jsou uvedeny v příloze č. 2 „Přehled plnění úkolů za rok 2013“.

Republikový výbor také schvaloval dotace vyčleněné na rozvoj systému prevence kriminality v České republice, které zajišťuje Ministerstvo vnitra. V roce 2013 se Republikový výbor sešel celkem osmkrát.

2. Oblast sociální prevence

2.1 Primární prevence

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) odpovídá za zpracování koncepcí, obsah a koordinaci v oblasti **specifické primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže**, za zpracovávání metodických a dalších materiálů souvisejících s problematikou specifické primární prevence rizikového chování, přípravu materiálů legislativní povahy předmětné problematiky a průběžné plnění úkolů vyplývajících z vládních usnesení, strategií a koncepcí a z nich vyplývajících akčních plánů jednotlivých resortů.

Na realizaci Programů na podporu aktivit v oblasti prevence rizikového chování u dětí a mládeže v roce 2013 vyčlenilo ze svého rozpočtu 20 mil. Kč. V rámci tohoto dotačního programu byly na základě nové „Metodiky MŠMT pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování v období 2013 – 2018“ podpořeny zejména programy dlouhodobé primární prevence, včetně projektů na prevenci kyberšikany. Dále byly podpořeny projekty evaluace potřebnosti, dostupnosti a efektivnosti služeb, projekty zaměřené na poskytování odborných a ověřených informací a vzdělávání odborné či laické veřejnosti. Příjemci dotací byly školy, školská zařízení a nestátní neziskové organizace (dále jen „NNO“), které pracují s dětmi a mládeží.

V červnu 2013 bylo vyhlášeno v rámci tohoto programu dotační řízení na rok 2014. (MŠMT-III/2)

Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZ“) se ve vztahu k prevenci kriminality zaměřuje na oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu protiprávního jednání. Jde především o oblast péče o děti (prevence úrazů) a prevenci zneužívání návykových látek.

V rámci dotačního programu Péče o děti a dorost byl v roce 2013 podpořen projekt LF3 UK Praha „**Osobní bezpečnostní plán dítěte**“. Cílem projektu je zpracování manuálu zaměřeného na osvojení nové sociální dovednosti dětí – ochrany před násilím a zneužíváním – formou návodu a ukázek osobního bezpečnostního plánu, který analogicky mohou vypracovat školy, komunity a města.

Osobní bezpečnostní plán dítěte a jeho osvojení formou hry vychází z vypracování plánu dítěte zaměřeného na všechny formy interpersonálního násilí. Analogicky budou moci postupovat školy v rámci prevence šikany, sexuálního zneužívání apod. Manuál osobního bezpečnostního plánu bude pilotně ověřen a využit v praxi praktických dětských lékařů, dále bude využit odborníky, rodiči apod. Projekt naplňuje úkoly, které vyplývají z Doporučení Výboru pro práva dítěte OSN (2011) týkající se prevence násilí na dětech se zaměřením na sexuální zneužívání dětí. (MZ- VI/4)

V roce 2013 pokračovala činnost **Národního koordinačního centra pro prevenci úrazů, násilí a podporu bezpečnosti pro děti ve FN Motol**. Mezi základní aktivity centra patří: edukace odborníků v dané oblasti; analýza úrazových dat; informovanost odborné i laické veřejnosti v dané oblasti; mezinárodní spolupráce v dané oblasti.

V rámci projektu FN Brno „Národní registr dětských úrazů“ pokračoval v roce 2013 sběr úrazových dat, který byl v minulosti finančně podporován v rámci dotačních programů MZ. V současné době je projekt finančně podporován z fondů EU. Sběr

úrazových dat v rámci Národního registru úrazů byl legislativně zakotven v zákoně č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách. (MZ-VII/1)

Primární prevenci věnuje velkou pozornost také **Ministerstvo obrany** (dále jen „MO“). Prevence sociálně nežádoucích jevů tvoří nedílnou součást resortního procesu přípravy, jejímž objektem působení jsou všichni vojáci z povolání, občanští zaměstnanci, žáci a studenti vojenských škol.

Z hlediska zaměření byla největší pozornost v roce 2013 věnována skupinám s vyšší mírou rizikového chování, které stanovuje ustanovení čl. 6 odst. 2 RMO č. 53/2010 Věstníku *Prevence sociálně nežádoucích jevů*. MO realizovalo úkoly stanovené v oblasti prevence kriminality. Koordinace a iniciace těchto úkolů byla zabezpečena resortní komisí pro prevenci sociálně nežádoucích jevů. U vojenských útvarů a zařízení si vedoucí zaměstnanci k zabezpečení úkolů prevence zřídili komise pro prevenci sociálně nežádoucích jevů nebo si pro tuto oblast určili poradce. Pozornost byla věnována vzdělávacím aktivitám přispívajícím ke zvyšování právního vědomí zaměstnanců a příslušníků MO a realizaci projektů prevence v rámci resortního Programu prevence kriminality. (MO – VI/1,2)

2.2 Sekundární a terciární prevence

2.2.1 Ohrožené děti a mladiství

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy pokračovalo v roce 2013 v **podporování sítě preventivních služeb v rámci systému péče o ohrožené dítě**.

Pedagogicko - psychologické poradny (dále jen „PPP“) byly podpořeny jednak v rámci Programu na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování v působnosti MŠMT a zároveň v rámci finanční podpory metodiků prevence na PPP částkou cca 5 mil. Kč. V novele zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školních zařízeních byla výrazně posílena Střediska výchovné péče i síť preventivních služeb v systému péče o ohrožené dítě.

V kompetenci **Ministerstva práce a sociálních věcí** (dále jen „MPSV“) jsou z hlediska prevence kriminality významné především sociální služby (zejména služby sociální prevence), včetně národního systému dotací a metodické podpory krajských úřadů, sociálně-právní ochrana dětí a náhradní rodinná péče, politika zaměstnanosti, efektivní nástroje podpory zaměstnanosti a sociální dávky (státní sociální podpora, hmotná nouze).

MPSV v rámci dotací ze státního rozpočtu pro rok 2013 pokračovalo v podpoře sociálních služeb pro rodiny s dětmi, podpoře nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi a podpoře domů na půl cesty. Celkem byla na projekty poskytnuta částka 240 548 160 Kč. (MPSV-IV/1)

MPSV pokračovalo v podpoře specializovaného poradenství pro rodiny s dětmi, které se dopustily trestné činnosti, které probíhá v rámci odborného sociálního poradenství.

Pokračovala činnost Meziresortní koordinační skupiny v plnění aktivit směřujících ke **sjednocení systému péče o ohrožené děti** a průběžně byly plněny úkoly vyplývající z Národní strategie ochrany práv dětí. V rámci těchto činností byl schválen k realizaci Informační systém sociálně-právní ochrany dětí, který bude schopen sdílet informace napříč subjekty, které ze zákona pracují s ohroženými a rizikovými dětmi, a to včetně dětí, které se dopouštějí protiprávního jednání. V rámci tohoto systému, který bude realizován jako součást jednotného informačního systému MPSV (JIS MPSV), budou využity kompatibilní části Systému včasné intervence.

V roce 2013 bylo ohledně sjednocení systému péče o ohrožené děti s jednotlivými zainteresovanými resorty spolupracováno individuálně. (MPSV-IV/7,8)

Mezi nejvýznamnější události v oblasti ohrožených dětí a mladistvých patří **novela zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí**, s účinností od 1. 1. 2013. MPSV průběžně monitoruje a vyhodnocuje zavádění opatření, která do výkonu agendy sociálně-právní ochrany dětí tato novela zákona, přinesla. Řádný evaluační proces bude možný až na počátku roku 2014, protože výkaznictví je nastaveno za období kalendářního roku. Současně novela zákona obsahuje přechodná ustanovení týkající se řady institutů (např. celé oblasti standardizace), kdy dopady těchto ustanovení je možné hodnotit až po nabytí jejich účinnosti.

Novela zavedla mechanismy, které jsou opakovaně požadovány odborníky v systému již od roku 2006 a k jejichž implementaci se Česká republika (a nutno podotknout, že průřezově různými resorty) pravidelně zavazuje. Deklarovaná opatření vedoucí ke zkvalitnění systému péče o ohrožené děti a rodiny se opakovaně objevují v řadě materiálů, které byly v rozmezí let 2006 až 2012 projednány a schváleny vládou ČR. K promítnutým změnám v novele zákona také zavazují Českou republiku Závěrečná doporučení Výboru OSN pro Českou republiku. V novele zákona 359/1999 Sb., jsou zahrnuty i systémové změny, které v maximální míře naplňují doporučení vycházející z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“).

Řada instrumentů, které byly poslední novelizací zakotveny v zákoně, byla již v předchozí době upravena v rámci metodických materiálů MPSV a novela tak v těchto bodech kontinuálně navazuje na dlouhodobě konzistentní metodické vedení orgánů sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) ze strany MPSV. Jedná se zejména o postupy při vyhodnocování situace ohroženého dítěte, metody práce při provádění tzv. sanace rodiny, individuální plánování nebo využívání institutu případových konferencí. (MPSV-IV/3,6,9)

Vstoupením novely zákona v platnost **dochází k nárůstu počtu rodin poskytujících pěstounskou péči na přechodnou dobu** (7 zařazených rodin na počátku roku 2012, 89 rodin v srpnu 2013, další v procesu posuzování a přípravy). Zájem žadatelů o tuto formu péče je velký, proces příprav je náročný a dokáže poměrně efektivně eliminovat nevhodné zájemce. Většina rodin je stále obsazena. Děti z přechodné pěstounské péče zpravidla odcházejí do 2-3 měsíců a odhaduje se, že letos projde přechodnou pěstounskou péčí více než 120-150 dětí. Je pravdou, že většina pěstounů na přechodnou dobu se zaměřuje na nejmenší děti. Tito pěstouni jsou však stále nejvytíženější a zatím ještě nestačí pokrýt potřeby všech dětí, které nemohou vyrůstat v péči svých rodičů. Je třeba mít na paměti, že kojeneckými ústavy stále prochází ročně téměř 2 000 dětí do 3 let věku. Období prvních měsíců a let života je přitom z hlediska vývoje dítěte nejcitlivější, a proto je vítán nárůst počtu dětí, které v tomto období mohou zažít individuální péči v rodinném prostředí. Směrnice OSN o náhradní péči o děti doporučují, aby byla péče o malé děti, zejména o děti ve věku do tří let, poskytována v rodinném prostředí.

Počet dětí v náhradní rodinné péči dlouhodobě stoupá a prvních měsících roku 2013 byl zaznamenán výrazný růst počtu dětí v pěstounské péči a osobní péči poručníka. V současné době je ve většině krajů realizováno více běhů příprav náhradních rodičů než bylo obvyklé. Roste především počet žadatelů o pěstounskou péči a pěstounskou péči na přechodnou dobu.

Došlo ke **zlepšení finančního zajištění pěstounských rodin**, ke sjednocení výše odměn. Nově je kritériem určujícím výši odměny pouze počet dětí v pěstounské péči, jejich zdravotní stav a také skutečnost, zda se jedná o pěstouny nebo pěstouny na přechodnou dobu (od kterých se očekává neustálá připravenost přijmout potřebné dítě, častější kontakt a intenzivnější práce s původní rodinou dítěte, připravenost předat dítě dál atd.). Také bylo sjednoceno odměňování manželů – pěstounů (podle minulé úpravy docházelo k účelovému svěřování dětí do výhradní péče jednoho z manželů, a tak bylo možné, aby každý z manželů byl příjemcem odměny pěstouna).

Zároveň byla zavedena možnost individuálně posoudit potřebnost dávek pěstounské péče v případě péče prarodičů nebo praprarodičů dítěte, což má vést k zamezení účelového svěřování dětí do pěstounské péče příbuzných. Pro mladé lidi, kteří po dosažení zletilosti z pěstounské péče odcházejí, byla zavedena dávka při odchodu dítěte z pěstounské péče. Byla vyplacena již minimálně 150 mladým lidem.

V rámci **finančního zabezpečení služeb pro náhradní rodiny zavedla** novela nový státní příspěvek na výkon pěstounské péče, který má zajistit financování služeb pro náhradní rodiny. Výzkumy, analýzy a poznatky z praxe ukazovaly, že právě nedostatek podpůrných a odborných služeb je jednou z příčin selhávání náhradní rodinné péče. Státní příspěvek na výkon pěstounské péče má za cíl podpořit vznik a fungování sítě služeb pro náhradní rodiny, které budou především reagovat na specifické potřeby dětí v náhradní péči (vyrovnání se se ztrátou a traumatem, vztah k původní rodině a případný kontakt s ní apod.). Práva a povinnosti pěstounů, které zakotvují dohody o výkonu pěstounské péče, pak jasně určují specifika pěstounské péče a její odlišnost od jiných forem náhradní péče o dítě, zejména osvojení. Případným zájemcům tak zcela jasně dávají najevo, jaká očekávání bude vůči nim mít orgán sociálně-právní ochrany, pokud se pro výkon pěstounské péče rozhodnou. Počet příjemců státního příspěvku ke konci srpna 2013 je **231 oprávněných subjektů** (160 obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, 8 obecních úřadů, 2 krajské úřady a 61 pověřených osob). V období od počátku roku 2013 do srpna 2013 byla na podporu výkonu pěstounské péče prostřednictvím státního příspěvku na výkon pěstounské péče vyplacena částka **242 680 000 Kč**.

V důsledku kontinuální strategie omezování institucionálních forem péče, podpoře vlastních rodin dětí a rozvoji náhradní rodinné péče dochází v posledních letech k **poklesu počtu dětí v ústavních zařízeních** (7820 dětí v roce 2008, 6941 dětí v roce 2012).

Významný objem finančních prostředků přináší na podporu novely zákona individuální projekt MPSV „**Systémová podpora procesů transformace systému péče o ohrožené děti a rodiny**“. Díky tomuto projektu je realizována řada aktivit, které podporují implementaci novely a přinášejí do terénu žádoucí praxi. Současně projekt poskytuje zpětnou vazbu pro MPSV, které tak může usměrňovat svoji metodickou činnost. Individuální projekt byl zahájen k 1. červenci 2012. Jednotlivé klíčové aktivity tohoto projektu se vztahují jednak k Národní strategii ochrany práv dětí a Akčnímu plánu k jejímu naplnění a současně k novele zákona č. 359/1999 Sb. Klíčová první aktivita se věnuje zmapování stávající situace v ČR, a to prostřednictvím sociodemografické analýzy, analýzy náhradní rodinné péče a analýzy sítě služeb. Na základě zjištěných výsledků a dalších výstupů klíčových aktivit bude zpracován návrh na optimalizaci celé oblasti SPOD v ČR. Druhá klíčová aktivita se věnuje standardizaci práce OSPOD a osob pověřených výkonem SPOD, a to jak v oblasti přípravy standardů jednotlivých pracovišť, tak jejich následné kontroly. Třetí klíčová aktivita se věnuje procesu individuální práce pracovníků OSPOD s ohroženými dětmi a rodinami. Jedním ze základních nástrojů jejich práce je vyhodnocování situace dětí a rodiny a příprava tzv. IPOD - individuálních plánů ochrany dítěte. Síťi služeb se věnuje čtvrtá klíčová aktivita. Možnostem a rozvoji náhradní rodinné péče se věnuje pátá klíčová aktivita. Šestá klíčová aktivita zastřešuje proškolení více než 3500 osob (pracovníci OSPOD, osoby pověřené k SPOD, spolupracující obory - školství, zdravotnictví a policie, soudci a státní zástupci, specialisté krajských úřadů a inspektoři sociálních služeb). Tato školení budou postavena na výstupech jednotlivých klíčových aktivit. V rámci sedmé klíčové aktivity budou uspořádány 2 konference a 5 seminářů. Informace o celém projektu a rovněž o Úmluvě o právech dítěte budou veřejnosti (zejména odborné) předávány prostřednictvím webových stránek www.pravonadetstvi.cz a informační kampaně, která bude probíhat pod stejným názvem od 2. poloviny roku 2014. (MPSV-IV/4,6)

Jedním z podpůrných mechanismů je i program v rámci finančního mechanismu EHP (Norské fondy) 2013 – 2016. Program CZ04 „**Ohrožené děti**“ byl donory schválen v dubnu 2013. Zahájení realizace se ale oproti plánovanému

harmonogramu zpozdilo o řadu měsíců interními postupy administrovanými na úrovni Ministerstva financí ČR. Program sestává ze tří dílčích částí, PDP (příprava nové sjednocující právní úpravy podpory rodiny a ochrany dětí), jež bude realizováno s partnerství s norským BUFDIR, otevřené výzvy pro samosprávy (transformační plány) a malého grantového schématu pro NNO (projekty na posilování informovanosti o právech dítěte a participaci dítěte v rozhodovacích procesech). Realizace bude zahájena během prvního čtvrtletí 2014. (MPSV-IV/5)

Probační a mediační služba ČR (dále jen „PMS“) usiluje o zprostředkování účinného a společensky prospěšného řešení konfliktů spojených s trestnou činností a současně organizuje a zajišťuje efektivní a důstojný výkon alternativních trestů a opatření s důrazem na zájmy poškozených, ochranu komunity a prevenci kriminality. Činnost PMS je poskytována v souladu s principy restorativní justice. Zvláštní pozornost PMS věnuje práci s oběťmi trestné činnosti, mladistvými pachateli a pachateli násilných trestných činů.

V roce 2013 probíhala **Standardizace činnosti multidisciplinárních týmů pro mládež** prostřednictvím realizace individuálního projektu s názvem „**Na správnou cestu**“, který v rámci Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost (podpora sociální integrace a sociálních služeb) získal finanční podporu ESF (CZ.1.04./3.1.00/73.00003).

Koordinátoři týmů pro mládež působících v Plzni, Náchodě a Opavě převzali v průběhu roku 2013 vedení místních Týmů pro mládež (dále jen „Týmy“) a zahájili svoji práci – koordinování a řízení činnosti Týmu a zpracování **Analýzy kriminality mládeže** v dané lokalitě. Metodicky je práce koordinátorů Týmů podporována metodikem, který zároveň v průběhu roku 2013 shromažďoval podklady pro zpracování standardů fungování Týmů. Vzhledem k tomu, že metodik je současně i pracovníkem zabývajícím se v rámci samosprávy Systémem včasné intervence a tématem sociálně právní ochrany dětí, **činnost Týmů pro mládež byla v průběhu roku 2013 tímto způsobem průběžně propojována se standardy vydanými MPSV.** Koordinátoři Týmů v rámci individuálního projektu zpracovávali ve spolupráci s členy Týmu koncepci fungování týmů a analyzovali možné příčiny kriminality mládeže v daném regionu. Cílem jejich práce je zefektivnit a posílit dosavadní práci Týmu pro mládež a zavést Tým do praxe tam, kde dosud v praxi nebyl zaveden. Při své práci koordinátoři propojovali odborníky a instituce, které v lokalitě působí a usilovali o zvýšení efektivity stávajícího systému práce s ohroženou mládeží v dané lokalitě. Do konce roku 2013 koordinátoři Týmů dokončili zpracování Analýzy kriminality mládeže v příslušném soudním okrese a stanoví si priority práce Týmu na příští rok. V roce 2014 budou koordinátoři Týmů intenzivně ve spolupráci s metodikem pokračovat ve vývoji metodiky, která má standardizovat pracovní postupy a činnosti Týmů pro mládež. PMS také spolupracovala s pracovní skupinou MPSV vytvořenou za účelem přípravy standardů práce orgánu sociálně právní ochrany, a to zejména v souvislosti s rozvojem spolupráce s multidisciplinárními týmy pro mládež. (MS PMS -V/3)

PMS rozšiřuje probační a resocializační programy v rámci systémových, inovativních projektů financovaných z prostředků EU a státního rozpočtu. Projekty jsou zaměřeny na inovaci a rozvoj osvědčených a potřebných probačních programů pro mladistvé „pachatele“ a jsou aktuálně realizovány a ověřovány v praxi.

Od června 2012 do konce května 2015 realizuje PMS individuální projekt „**Na správnou cestu**“, který je zaměřen na posílení sociálního začlenění mladistvých pachatelů prostřednictvím inovovaných nebo nově vytvořených probačních resocializačních programů a programů restorativní justice a na posílení spolupráce odborných institucí při řešení kriminality mládeže. V rámci projektu byly v průběhu roku 2013 vytvořeny dva nové programy práce s mladistvými pachateli: jeden je cíleně zaměřen na snížení agresivních projevů v chování mladistvých pachatelů

násilných provinění (program s názvem „**Proti násilí**“) a druhý na inovativní způsob projednání provinění mladistvého, a to ve spolupráci s rodinou pachatele a se zapojením oběti činu (program s názvem „**Rodinné skupinové konference**“). Oba projekty jsou již připraveny k zahájení ověření v praxi ve vybraných městech ČR.

Program s názvem „Proti násilí“ bude prostřednictvím individuálních, skupinových a rodinných setkání působit na mladistvé pachatele, kteří při spáchání provinění použili násilí směřované proti fyzické osobě, a to s cílem minimalizovat riziko opakování tohoto chování. Program bude prakticky ověřen v Brně, Ostravě, Karviné a České Lípě.

Program „Rodinné skupinové konference“ bude prostřednictvím dodavatelů - vítězů veřejné zakázky - pilotně realizován v Hradci Králové, Jičíně, Náchodě, Berouně a Frýdku-Místku. Smyslem konference je, aby za přítomnosti lidí, kterých se spáchaný čin různým způsobem a v různé míře dotkl, byly pojmenovány škody a újmy a hledány způsoby jejich řešení. Konference bude připravována pod vedením metodika programu a prováděna bude vyškolenými facilitátory.

V rámci projektu „**Rozvoj probačních a resocializačních programů – posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti**“ byl v roce 2013 úspěšně vybrán realizátor inovovaného probačního programu pro mladistvé s názvem „**PUNKT rodina**“, kterým se stala organizace RUBIKON Centrum. Tento probační program je zaměřen na skupinovou a individuální formu práce s mladistvými pachateli a na posílení jejich rodin při řešení následků spáchaného provinění. Program PUNKT rodina je inovovanou verzí již realizovaného probačního programu Učební program – mladiství. V průběhu roku 2013 byli proškoleni první lektoři, kteří na podzim 2013 zahájili svoji práci s vybranými klienty PMS (10 skupin). Do realizace programu jsou zapojena téměř všechna střediska PMS. (MS PMS-V/7)

Ministerstvo spravedlnosti v roce 2013 poskytlo ze svého rozpočtu finanční prostředky **pro probační programy pro mladistvé delikventy ve výši 1 662 488 Kč**. V dotačním řízení měly prioritu takové probační programy, které svým obsahem reagují na konkrétní potřeby mladistvých v daném regionu a s jejichž uložením jsou spojena konkrétní očekávání, ke kterým patří zejména snížení rizika opakování trestné činnosti. Celkově o dotaci zažádalo 9 žadatelů (NNO) a všechny projekty byly podpořeny.

Podle aktuálního vyhodnocení a skladby odsouzených byl v roce 2013 realizován standardizovaný program pro mladistvé muže **Terapeutický program 21 JUNIOR ve věznicích Pardubice a Všehrdy**. Současně byla na přelomu června a července rozšířena síť oddělení pro výkon trestního opatření odnětí svobody mladistvých mužů ve Věznici Heřmanice. Kapacita oddělení - 29 míst - je v současné době naplněna. (MS VS- V/12)

V souladu se stanoveným harmonogramem realizovala PMS ve spolupráci s Vězeňskou službou ČR (dále jen „VS“) v roce 2013 projekt „Křehká šance“ (Komise pro podmíněčné propuštění – posílení možnosti sociální integrace propuštěných a prevence kriminality).

V roce 2013 se nepodařilo ve věznicích zahájit **Reintegrační program**, který je součástí projektu „Rozvoj probačních a resocializačních programů – posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti“, jehož realizátorem je PMS. Amnestie prezidenta z ledna 2013 způsobila značný úbytek odsouzených, tj. cílové skupiny, na které byl program zaměřen. Z věznic bylo propuštěno téměř 6 500 osob, a to s tresty do 1 nebo maximálně 2 let odnětí svobody, počet vězněných osob (potenciálních uživatelů programu) výrazně klesl. V rámci amnestie byly rovněž dále amnestovány všechny alternativní tresty obecně prospěšných prací a domácího vězení a rovněž značná část trestů podmíněně odložených s dohledem (celkem dohromady skoro 21 000 případů PMS). V průběhu roku 2013 byla proto připravena

změna v realizaci tohoto programu. Cílem této změny je zařadit do programu méně klientů, než se původně plánovalo – tj. pouze 100 klientů. Partnerem pro realizaci Reintegračního programu je VS a program bude probíhat ve věznicích Oráčov, Kynšperk nad Ohří, Ostrov nad Ohří, Stráž pod Ralskem, Opava. (MS PMS a VS -V/5,8,18)

Institut pro kriminologii a sociální prevenci (dále jen „IKSP“) pokračoval v realizaci výzkumného úkolu „**Kriminální kariéry mladistvých. Nové jevy v kriminalitě mladistvých, uplatňování Systému včasné intervence**“. Řešení úkolu bylo zahájeno v roce 2012 a výzkum bude dokončen v roce 2015. Je zaměřen na zkoumání možností včasného preventivního zásahu proti začínající asocialitě dětí. Úkol je současně zařazen jako podporovaný projekt do Programu bezpečnostního výzkumu v ČR pod č. VG2VS/244. Vzhledem k tomu, že Systém včasné intervence prochází od loňského roku až dosud podstatnou transformací, bylo původně plánované terénní šetření k jeho realizaci přesunuto na rok 2014. Ostatní součásti projektu jsou průběžně plněny. Probíhá shromažďování empirických dat ke kriminalitě a prekriminalitě mladistvých. Byl uspořádán specializovaný seminář IKSP, na němž byly prezentovány dílčí výsledky výzkumu.

V lednu 2013 byl dokončen výzkumný úkol „**Současná situace v oblasti extremistických hnutí v ČR s důrazem na jejich potencionální podporu u mladistvých a na šíření extremistických ideologických obsahů po Internetu**“ a byla zveřejněna závěrečná zpráva. Výzkum je zaměřen na poznání a popis těch názorů dnešní mládeže, které by mohly znamenat podporu některého z extrémních politických hnutí - ať aktivní (formou přímé účasti na aktivitách dotyčného hnutí), nebo pasivní. (MS IKSP -V/19)

Ministerstvo zdravotnictví v roce 2013 pokračovalo v aktivitách směřujících k **procesu transformace dětských domovů pro děti do 3 let věku v dětská centra**. Problematika dětských domovů pro děti do 3 let věku je řešena v rámci implementace změn a jejich dopadů v souvislosti s novelou zákona č. 359/1999 Sb. V rámci meziresortní spolupráce je usilováno o optimalizaci řízení, struktury a financování systému péče o ohrožené děti a rodiny a posílení prvku náhradní rodinné péče. Relevantní zákonnou úpravu problematiky dětských domovů pro děti do 3 let věku je možné provést až v návaznosti na ukončení procesu transformace systému péče o ohrožené děti a rodiny, jehož realizace probíhá a věcně přísluší MPSV. (MZ-VII/5)

2.2.2 Osoby ohrožené sociálním vyloučením. Prevence kriminality v sociálně desintegrováných lokalitách

Specifickým programem zvyšujícím bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách, působícím preventivně proti extremismu a motivujícím občany do řešení svých problémů je **Program prevence kriminality - Úsvit**. Ministerstvo vnitra pokračovalo v roce 2013 v jeho realizaci, a to za finanční podpory v rámci Programu prevence kriminality. V květnu vyhlásilo druhé kolo Programu prevence kriminality zaměřeného na zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách v obcích spolupracujících s Agenturou pro sociální začleňování. Dotačního kola se mohly zúčastnit pouze obce, které alespoň část roku 2013 oficiálně s Agenturou spolupracovaly. Jednalo se o 37 obcí. Záměrem tohoto kola bylo podpořit samosprávy spolupracující s Agenturou, které jsou motivovány k pozitivnímu hledání řešení svých problémů a zajistit synergický efekt s dalšími projekty realizovanými samosprávou. Na výzvu reagovalo 21 obcí, které předložily 43 projektů.

V polovině roku 2013 počaly eskalovat problémy v severních a jižních Čechách, které byly doprovázeny mnoha demonstracemi převážně organizovanými sice příznivci pravicového extremismu, avšak s velkou podporou místních obyvatel. Ministerstvo vnitra na tuto situaci reagovalo v červenci vypsáním třetího kola

Programu prevence kriminality. Toto kolo bylo zaměřeno na krizová a okamžitá preventivní opatření ve městech Duchcov a České Budějovice. Na doporučení Ministerstva vnitra se obě města rozhodla situaci uklidnit nasazením asistentů prevence kriminality jako nástroje komunikace a mediace mezi problémovou skupinou obyvatel a obyvateli respektujícími právní řád.

Nejsilnější demonstrace zaměřené na kritiku státu, především jeho integračních aktivit a neschopnosti zajistit přiměřenou sociální úroveň a bezpečí občanů, probíhaly opakovaně v Ostravě. Ministerstvo vnitra proto vyhlásilo v říjnu čtvrté kolo Programu prevence kriminality a zaměřilo jej na město Ostrava, které se také rozhodlo situaci řešit navýšením počtu asistentů prevence kriminality.

Hlavním dílčím projektem je **Asistent prevence kriminality**², který je plošně realizován v celé ČR. Cílem projektu je snížení počtu spáchaných trestných činů i přestupků (protiprávního jednání obecně) v sociálně vyloučené lokalitě, zajištění vymahatelnosti práva, prevence sousedských sporů, bagatelní a latentní protiprávní činnosti, kterou Policie ČR a obecní policie v rámci sociálně vyloučených lokalit obtížně řeší, a změna negativního pohledu majoritní společnosti na osoby sociálně vyloučené. Projekt je zaměřen na obyvatele sociálně vyloučené lokality a vybraný „asistent“ je po zaškolení zaměstnán v rámci obecní či městské policie anebo u obce. Podílí se na zvýšení standardu bezpečí a dodržování veřejného pořádku. Projekt Asistent prevence kriminality byl v roce 2013 realizován ve 46 obcích (o 18 obcí více než v roce 2012), kde působilo 140 asistentů (o 50 více než v roce 2012). V každé obci je také vytvořena pozice mentora – strážník obecní policie – který asistentům předává úkoly, kontroluje jejich plnění, pomáhá asistentům při zvládnutí úkolů a překonávání problémů. Na úspěšnosti projektu se podílí i jednotlivá pracoviště Policie ČR v příslušných lokalitách.

Projekt Asistent prevence kriminality je podporován ze dvou zdrojů. Prvním je státní rozpočet, kapitola Ministerstvo vnitra, státní účelová dotace v rámci Programu prevence kriminality 2013 (ve 35 obcích je 90 asistentů). Druhým zdrojem je Evropský sociální fond, Operační program lidské zdroje a zaměstnanost. V rámci projektu ESF OP LZZ „Asistent prevence kriminality“ (registrační číslo projektu: CZ 1.04/ 3.3.00/61.00003) působí v 11 lokalitách 50 asistentů.

V průběhu roku 2013 uspořádalo několik obcí realizujících projekt Asistent prevence kriminality s odborem prevence kriminality MV řadu akcí ke sdílení příkladů úspěšné praxe v sociálně vyloučených lokalitách. Např. město **Sokolov**, které ve spolupráci s Karlovarským krajem a Ministerstvem vnitra uspořádalo 30. září 2013 odbornou konferenci k celotýdennímu projektu prevence kriminality sokolovské městské policie „**Žijeme tu společně – otevřená ulice**“. Hlavní téma se týkalo **soužití Romů a majoritní společnosti** zejména v sociálně vyloučených lokalitách. O své zkušenosti při řešení problémů v sociálně vyloučených lokalitách se s účastníky konference podělili zástupci samospráv, městské policie a Policie ČR měst Sokolova, Karlových Varů a Litvínova. (MV-II/4)

Ve druhé polovině roku 2013 byla po dvou letech obnovena činnost pracovní skupiny ministra vnitra, která připravila materiál prezentovaný vládě ČR s názvem **Souhrn návrhů opatření ke snižování bezpečnostních rizik v sociálně vyloučených lokalitách**³. Jedná se o opatření preventivně intervenční a stabilizující bezpečnostní situaci v gesci Ministerstva vnitra a Policie ČR a o návrh opatření spadajících do gesce dalších ústředních orgánů státní správy.

² Asistent je zaměstnancem samosprávy. Nejčastěji bývá zařazen v obecní policii ve smyslu zákona č. 533/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Asistent není strážníkem ani čekatelem, ale plní úkoly, které nejsou dle zákona o obecní policii svěřeny výhradně strážníkovi nebo čekateli. Podílí se zejména na prevenci kriminality v obci; přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku; provádí dohled nad dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích v obci. Při své činnosti je Asistent podřízen konkrétnímu strážníkovi, se kterým pracuje v úzké součinnosti.

³ Materiál předložil vládě ČR ministr vnitra pro informaci 30. září 2013 (č.j. 1172/13).

Ministerstvo práce a sociálních věcí pokračovalo v roce 2013 ve spolufinancování provozu sociálních služeb dotacemi ze státního rozpočtu pro osoby ohrožené sociálním vyloučením a zajišťovalo čerpání prostředků z ESF, OP LZZ a IOP v rozpočtovém/nebo programovém období 2007-2013.

Na služby sociální prevence bylo v rámci dotací v roce 2013 ze **státního rozpočtu ČR** vydáno celkem **1 057 567 673 Kč** (částky jsou uvedeny bez následných vrátek od poskytovatelů sociálních služeb, nečerpané dotace), z toho:

- na podporu služeb pro osoby bez přístřeší, osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách bylo ze státního rozpočtu ČR z celkové částky vyčleněno **242 286 113 Kč** (jednalo se o tyto sociální služby: azylové domy, domy na půl cesty, noclehárny, terénní programy (**45 996 073 Kč**), nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež);
- na podporu sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi bylo ze státního rozpočtu ČR z celkové částky vyčleněno **90 190 800 Kč**.

Prostředky ESF OP LZZ a ERDF Integrovaný operační program (dále jen „IOP“) byly v roce 2013 využívány k podpoře aktivit směřujících k zajištění dostupnosti sociálních služeb:

- OP LZZ - oblast podpory 3.2 – Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit a částečně 3.1 – Podpora sociální integrace a sociálních služeb;
- IOP – oblast podpory 3.1 – investiční podpora při zajištění dostupnosti takových služeb, které umožní návrat příslušníků nejvíce ohrožených sociálně vyloučených romských lokalit zpět na trh práce a do společnosti.
(MPSV -IV/1)

Probační a mediační služba ČR podporovala osvědčené prvky reintegračních projektů zaměřených na osoby ve výkonu trestu a po propuštění, projekty zaměřené na prevenci recidivy včetně **služby Romský mentoring** (dříve projekt Mentor). Službu „**Romský mentoring**“ realizuje RUBIKON Centrum a PMS ji dlouhodobě úspěšně využívá (od pilotního ověření v roce 2004). Cílem služby je snížit riziko recidivy a sociálního vyloučení u příslušníků romského etnika, u kterých PMS zajišťuje výkon alternativního trestu, a zvýšit efektivitu práce PMS s těmito klienty.

V roce 2013 pokračovala realizace Romského mentoringu v rámci tříletého projektu „**Romové pomáhají Romům**“ (realizační období bylo prodlouženo do 30. 4. 2014), financovaného z prostředků ESF prostřednictvím OP LZZ a státního rozpočtu ČR, který v partnerství s PMS realizuje RUBIKON Centrum. V Ostravě, v Děčíně a Mostě byl Romský mentoring podpořen z dalších zdrojů (např. Programu prevence kriminality, který realizuje MV). Realizace služby romského mentora probíhala v jihočeském, severočeském, severomoravském, středočeském, východočeském a západočeském soudním kraji. Do Romského mentoringu bylo od 1. 11. 2011 do 31. 8. 2013 zapojeno **83 mentorů**, kteří spolupracovali celkem s 24 středisky PMS a poskytli službu **celkem 906 klientům**. Jejich intervence byla úspěšně hodnocena u 447 případů, což činí cca 49,3%. **Úspěšnost intervence mentorů se dlouhodobě pohybuje okolo 50%**. Pachatelé byli do služby v 98% všech případů zařazeni na základě podnětu probačního úředníka.

V závěru roku 2013 proběhl Průzkum efektivit Romského mentoringu, na němž PMS jako partner projektu participoval. Akreditace programu Mentor jako probačního programu pro mladistvé platí do 31.12. 2013. Protože program byl státními zástupci a soudy ukládán minimálně, rozhodl se poskytovatel služby - RUBIKON Centrum - nepožádat o prodloužení akreditace. Na základě zkušeností z praxe PMS se ukazuje, že poskytování služby Romský mentoring je významně efektivnější tam, kde probíhá na základě dobrovolnosti klienta a vzájemně domluvené spolupráce mezi mentorem, klientem a probačním úředníkem. (MS PMS -V/5)

2.2.3 Oběti trestné činnosti

Ministerstvo vnitra (odbor prevence kriminality) spolupracovalo v roce 2013 s Krajským ředitelstvím Policie ČR hl. m. Prahy na společném projektu „**Zajištění lékařské péče pro oběti znásilnění**“. Cílem projektu je zajištění kvalitního gynekologického vyšetření, které je velmi významné pro dokazování trestného činu znásilnění, a zajištěné důkazy slouží pro další kriminalistické expertízy. Gynekologové často přesně neznají, na co se mají při vyšetření zaměřit, proto je vhodné spolupracovat s vybranými pracovišti, kde lékaři znají přesnou metodiku vyšetření znásilněné ženy a budou také proškoleni v přístupu k těmto obětem tak, aby bylo zabráněno sekundární viktimizaci. Se žádostí o spolupráci byl osloven Ústav pro péči o matku a dítě v Praze - Podolí. Vedení ústavu se spoluprací souhlasilo, proběhlo vzdělávání lékařů, a to v oblasti genetiky a psychologie. Byly připraveny formuláře pro standardizaci vyšetření, které budou mít lékaři a policisté (v rámci ETR) k dispozici. KŘP hl. m. Prahy podepsalo s ústavem v roce 2013 dohodu o spolupráci.

V rámci **resortního programu v oblasti prevence kriminality pro rok 2013** poskytlo MV dotaci ve výši **740 000 Kč** na **celorepublikový projekt směřující ke zlepšování postavení zvláště zranitelných obětí při vyšetřování**, tzn. projektů, které přispějí ke zkvalitnění práce specialistů Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR (dále jen „SKPV“). Projekt „Využití audiovizuální techniky při výslechu zvláště zranitelné oběti“ reaguje na zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, kdy je zohledněno právo oběti na ochranu před sekundární viktimizací. Jde o to, učinit taková opatření, aby bylo zabráněno kontaktu oběti s osobou podezřelou ze spáchání trestného činu, zejména za využití audiovizuální techniky. Audiovizuální technikou budou vybaveny všechny organizační články Policie ČR. (MV-II/5)

Probační a mediální služba ČR pokračovala v budování a rozšiřování **systému komplexního a specializovaného poradenství pro oběti trestných činů** s novými restorativními přístupy k práci s oběťmi a pachatelí trestných činů. Systém poradenství byl rozšiřován do praxe dalších soudních okresů a pokračovaly již probíhající aktivity prostřednictvím projektu Criminal Justice a návazně pak v rámci individuálního projektu PMS podaného v rámci výzvy OP LZZ.

Jedná se o projekt „**Proč zrovna já**“ (CZ.1.04/3.1.00/73.00001). Jeho realizaci PMS zahájila v září 2012 a projekt potrvá do května 2015. V roce 2013 byla dokončena metodická příručka, která se skládá z následujících částí: Metodika osobního poradenství; Psychologická a psychoterapeutická podpora oběti; Doprovázení; Metodika organizování a vedení restorativních skupinových konferencí; Telefonické a internetové poradenství; Multidisciplinární týmy pro oběti a Monitoring problémů obětí.

V poradnách pro oběti trestných činů bylo v roce 2013 poskytnuto poradenství celkově cca 1122 osobám z cílové skupiny, což představuje cca 20 % z celkově plánovaného počtu podpořených osob (obětí trestných činů), které budou do konce realizace projektu podpořeny. V rámci realizace projektu byla v roce 2013 na místní úrovni posilována spolupráce příslušných subjektů a osob v regionech a probíhalo síťování a provazování činností potřebných služeb pro oběti trestných činů. Do projektu byla zapojena řada NNO působících v regionech jako dodavatelé jednotlivých služeb pro oběti. (MS PMS -V/6)

Vězeňská služba ČR dvakrát realizovala standardizovaný program GREPP pro práci s pachatelí, kteří byly odsouzeni za trestné činy násilí na dětech (týrání dětí, komerční sexuální zneužívání dětí, i sexuální zneužívání dětí bez komerčního aspektu). Jednalo se o věznice Heřmanice (pro odsouzené vykonávající trest odnětí svobody ve věznici s ostrahou) a Nové Sedlo (pro odsouzené vykonávající trest odnětí svobody ve věznici s dozorem). (MS VS -V/10)

Institut pro kriminologii a sociální prevenci pokračoval v řešení výzkumného úkolu „**Nové jevy v násilné kriminalitě včetně domácího násilí**“. Řešení úkolu bylo zahájeno v roce 2012 s tím, že subprojekt týkající se domácího násilí byl v roce 2013 dokončen. Z tohoto subprojektu, zaměřeného na problematiku obětí i na pachatele a na vyhodnocení informací, jak je dosud na pachatele domácího násilí v ČR působeno, byla zpracována závěrečná zpráva, proběhlo oponentní řízení a v současné době se zpráva připravuje k publikování. Výzkum nových jevů v násilné kriminalitě bude celkově dokončen v roce 2015. (MS IKSP -V/19)

Ministerstvo zdravotnictví pokračovalo v podpoře aktivit zaměřených na prevenci všech forem násilí a na podporu bezpečnosti pro děti a jiné ohrožené skupiny obyvatelstva. Pokračovala činnost **Národního koordinačního centra pro prevenci úrazů, násilí a podporu bezpečnosti pro děti**, které bylo ustaveno v květnu 2011 ve FN Motol. Rozvoj tohoto centra je hrazen z Norských fondů (2013-2015). V roce 2012 byla vytvořena síť pracovišť spolupracujících v oblasti prevence úrazů a násilí na dětech a byla navázána elektronická komunikace mezi těmito pracovišti a došlo k jejich vzájemné propojení. Mezi základní aktivity centra patří, kromě vytvoření sítě spolupracujících pracovišť, také edukace odborníků v dané oblasti, analýza úrazových dat, informovanost odborné i laické veřejnosti a mezinárodní spolupráce v dané oblasti. (MZ -VII/1,2)

3. Oblast situační prevence

Cílem projektů a aktivit situační prevence je znesnadnění spáchání trestného činu, zvýšení rizika pro pachatele, že bude dopaden a potrestán, a minimalizace zisků z trestné činnosti. Subjekty situační prevence jsou Ministerstvo vnitra (jediné, které poskytuje dotace na oblast situační prevence, a projednává technické normy zasahujících do oblasti ochrany majetku a osob), Policie ČR (doporučuje a realizuje konkrétní opatření situační prevence), obecní a městské policie, samosprávy krajů, měst a obcí (konkrétní realizace programu prevence kriminality na místní úrovni), asociace sdružující firmy podnikající v oblasti ochrany majetku a osob, soukromé bezpečnostní služby, pojišťovací subjekty, architekti a stavbaři.

Pokračovala činnost **Poradního sboru pro situační prevenci kriminality**⁴ (dále jen „Poradní sbor“), především realizace společného preventivního projektu „**Bezpečná země**“, který se realizuje pod záštitou MV. Projekt si klade za cíl podpořit mechanické zábranné systémy, zlepšit informovanost občanů, podpořit řemeslnou činnost. K obsahu projektu patří zejména vysvětlit a ukázat veřejnosti, jak správně a účinně zabezpečit svůj byt, dům, majetek; vysvětlit a ukázat, jak rozpoznat skutečné prvky tvorby bezpečnosti a jejich správné kombinace v reálném životě. Usiluje o propojení teoretické části výkladu prevence kriminality s praktickou částí a zkušenostmi Cechu mechanických zámkových systémů ČR jako člena Poradního sboru. Jedním z konkrétních výstupů projektu bylo společné Poradenské centrum na veletrzích Pragoalarm 2013 a FSDays 2013. Společně byly vydány letáky, informační brožura a informativní CD pro širokou veřejnost.

Na veletrhu Pragoalarm 2013 byla hlavní doprovodnou aktivitou konference „**Prevence kriminality ve výstavbě**“, kterou připravili odborníci z Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (dále jen „ÚNMZ“), z Ministerstva vnitra a Policie ČR, z Asociace Grémium Alarm, z České asociace bezpečnostních manažerů a Cechu mechanických zámkových systémů ČR. Jejím

⁴ Poradní sbor pro situační prevenci kriminality (poradní orgán ministra vnitra) byl zřízen Rozkazem ministra vnitra ze dne 28. dubna 1998. Je koordinačním a iniciačním orgánem k posuzování koncepčních otázek a pro spolupráci s mimoresortními orgány při realizaci vnitroresortního programu prevence kriminality.

obsahem byly odborné prezentace na téma normy prevence kriminality při výstavbě budov a jejich aplikace do běžného života. Více než 70 aktivních účastníků konference obdrželo Sborník technické harmonizace ÚNMZ „Pokyny ke stanovení úrovně zabezpečení objektů a provozoven proti krádežím vloupáním podle evropských norem“. Jde o odborný text, který veřejnost dlouhodobě požadovala pro relevantní orientaci na trhu v oblasti ochrany osob a majetku. Na přípravě publikace se podílelo mnoho odborníků ze státní správy a z odborných asociací či cechů, zastoupených v Poradním sboru. Dalším výstupem uvedených projektů je „Katalog doporučených produktů k ochraně osob a majetku“, který je jednou z příležitostí k postupné pozitivní změně v chování občanů k vlastnímu i společnému majetku a k jeho následné ochraně.

Pro laickou veřejnost bylo společně s jednotlivými subjekty Poradního sboru pro situační prevenci kriminality ministra vnitra v roce 2013 uspořádáno více než 15 konferencí či seminářů na úrovni krajů, měst a obcí k různým oblastem situační prevence (např. preventivní označování předmětů, oblast mechanických zábranných prostředků, kamerové systémy, elektronické zabezpečení, bezpečné bydlení apod.)

Pokračoval program „**Bezpečné bydlení - bezpečná lokalita**“ zaměřený zejména na prevenci majetkové kriminality, která tvoří dlouhodobě většinu veškeré kriminality páchané na našem území. Nabízí občanům ucelené informace k zabezpečení majetku, ochraně osob a zásadám bezpečného chování. Poskytuje kontakty na policejní preventivní pracoviště a policejní poradenská centra, včetně informací o certifikované technice a službách zabezpečovacích a bezpečnostních firem řídicích se etickým kodexem a evropskými normami. Jeho cílem je zlepšení bezpečnosti v rizikových lokalitách na sídlišťích a v mnohabytových objektech.

Obsahem projektu je také integrace bezpečnostních standardů do projektování nových budov a při revitalizaci stávajících obytných lokalit. Naplňování hlavního cíle projektu obecně zvyšuje bezpečí a pozitivně přispívá ke spolupráci mezi veřejností, policií, samosprávou a vlastníky bytových domů. Na základě zkušeností z realizace projektu zpracoval odbor prevence kriminality MV v roce 2013 manuál projektu „Bezpečné bydlení – Bezpečná lokalita“. K jeho schválení došlo na 15. zasedání Poradního sboru pro situační prevenci kriminality ministra vnitra v lednu 2014, následně v únoru 2014 na jednání Republikového výboru. Bude distribuován cestou webových stránek k využití pro veřejnost. (MV-III/5)

Ministerstvo vnitra pokračovalo v roce 2013 v podpoře projektů oblasti situační prevence realizovaných obcemi v rámci **Programu prevence kriminality**. Obsahem většiny projektů z oblasti situační prevence bylo vybudování a rozšíření městských kamerových dohlížecích systémů (dále jen „MKDS“), propojení MKDS z obecní policie na Policii ČR a zabezpečení objektů měst a obcí. Celkem bylo podpořeno 68 projektů částkou 17 543 000 Kč.

4. Realizace specifických mezíresortních programů a projektů

4.1 Systém včasné intervence

V únoru 2013 vláda ČR projednala „Zprávu o stavu realizace Národního projektu Systém včasné intervence jako součásti reformy systému péče o ohrožené děti“, kterou předkládalo MPSV. Tato zpráva navazuje na usnesení vlády č. 191/2011, které konstatuje, že Systém včasné intervence (dále jen „SVI“) je mezíresortním projektem, jehož cílem je prevence rizika delikventního vývoje dětí a ochrana dětí před trestnou činností a gesci za jeho národní rozšíření dává ministru práce a sociálních věcí ve spolupráci s ministrem vnitra. Ve Zprávě bylo popsáno, že SVI se stane součástí nového informačního systému sociálně právní ochrany dětí (dále jen „IS SPOD“) a že pro jeho realizaci budou využity finanční zdroje EU. Ministerstvo vnitra

v polovině roku 2013 zajistilo, že SVI se stal strategickým státním projektem Smart administration a vyhlásilo výzvu na jeho zřízení v rámci Integrovaného operačního programu. Přípravné práce na tvorbě žádosti o dotaci byly přerušeny výměnou klíčových pracovníků MPSV v červenci 2013. Termín výzvy byl ukončen a nová jednání MV a MPSV o tvorbě žádosti a rozhodnutí realizovat SVI v rámci IS SPOD byla přerušena s ohledem na záměr MPSV analyzovat investiční záměry předchozího vedení resortu. (MV – II/5; MPSV – IV/8)

4.2 Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech

Ministerstvo vnitra pokračovalo v realizaci projektu Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech (dále jen „NKMPD“), jehož cílem je rychlé a úspěšné nalezení pohřešovaných dětí⁵.

V roce 2013 byl schválen projekt bezplatné spolupráce se společností SCREENET, spol. s r. o. spočívající v možnosti okamžitého a bezplatného zveřejnění nejaktuálnějších informací, velmi důležitých v počátečních fázích pátrání a prováděných opatření v případech u jedné z nejrizikovějších skupin osob - pohřešovaných dětí v ohrožení - na LED panelech. Jedná se o další novou dimenzi a způsob zveřejnění aktuálního stavu záznamu k seznámení veřejnosti v místech, kde jsou nebo i do budoucna budou tyto LED panely zřízeny a provozovány. Projekt je v současné době ve fázi technické realizace.

MV ve spolupráci ve spolupráci s Úřadem služby kriminální policie a vyšetřování PP ČR (dále jen „ÚSKPV“) v roce 2013 participovala s provozovatelem - občanským sdružením Ztracené dítě - na zřízení mezinárodní Evropské krizové linky 116000 poskytující pomoc blízkým pohřešovaných a ztracených dětí.

Ve dnech 25–27. září 2013 pořádal odbor prevence kriminality MV v Solenicích mezinárodní konferenci „**Pohřešované děti a evropská krizová linka 116 000**“. Hlavní témata se týkala systému pátrání po pohřešovaných dětech v evropských zemích a role evropské krizové linky pro pohřešované děti 116 000, která je na základě doporučení Evropské komise zřízena již ve 22 zemích EU. Hlavním posláním pracovníků linky 116 000 je pomáhat rodičům a blízkým pohřešovaných či ztracených dětí, a to v nepřetržitém režimu. Vedle poskytování psychologické pomoci, podpory a poradenství jsou pracovníci linky rovněž připraveni v konkrétních případech aktivně spolupracovat s Policií ČR a dalšími institucemi. Oficiální **spuštění linky 116 000 v České republice** bylo jedním z bodů programu konference (v ČR je provozovatelem linky pro pohřešované děti o.s. Ztracené dítě). O své zkušenosti se s účastníky podělili zástupci provozovatelů této linky z Maďarska, Polska, Slovenska a ředitelka Mezinárodního centra pro pohřešované děti ze Spojených států amerických. Konference se aktivně zúčastnili též zástupci organizace Evropské komise Missing Children Europe, ředitelé nadace Naše dítě, občanského sdružení Linka bezpečí a Missing Children Czech Republic, policejní specialisté na internetovou kriminalitu páchanou na dětech, specialisté na trestnou činnost páchanou na mládeži a další významní odborníci.

Od oficiálního spuštění dne 11. května 2010 byl mechanismus ze strany policie **aktivován** již ve 110 případech (ke dni 28.1. 2014). (MV-II/5)

4.3 Prevence rizik souvisejících s virtuální komunikací

Rizikový obsah internetu a virtuální komunikace (kyberšikana, dětská pornografie nebo stránky propagující extremistická hnutí) nejvíce ohrožují děti, které

⁵ Základem NKMPD je pátrací činnost Policie ČR a při rozsáhlých akcích v terénu je rovněž zapojován integrovaný záchranný systém (IZS). Systém zlepšuje existující mechanismy spolupráce mezi zainteresovanými subjekty, efektivně využívá existující komunikační kanály a koordinaci odpovědných orgánů. Podstatnou součástí projektu je zapojení široké veřejnosti do pátrání a zajištění potřebné psychologické podpory rodinám pohřešovaných dětí.

si neuvědomují potenciální nástrahy a rizika. Proto je nezbytné se zaměřit na vzdělávání a proškolení osob, které mohou provádět vyšetřování počítačové kriminality a na zařazení problematiky prevence negativních jevů ve virtuální komunikaci do vzdělávání policistů v základní odborné přípravě.

Ministerstvo vnitra je partnerem projektu „**E-Synergie**“ (2011–2014) Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, jehož cílem je systematicky snižovat rizika spojená s virtuální komunikací s ohledem na mladou generaci.

V rámci projektu proběhla dne 2. března 2013 stáž studentů pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci v Praze. Témata stáže byla zaměřena na problematiku informační kriminality se zaměřením na děti a NKMPD. Z prostředků projektu byl financován seminář „Vybrané aspekty informační kriminality“, kterého se zúčastnilo 60 policistů z krajských ředitelství Policie ČR pracujících na problematice informační kriminality. (MV –II/5)

V rámci **Programu prevence kriminality** podpořilo MV v roce 2013 dva krajské projekty s názvem „Bezpečně online“, který realizovalo Národní centrum bezpečnějšího internetu (Saferinternet). Projekt Magistrátu hl. m. Prahy navázal na úspěšný vzdělávací projekt realizovaný v roce 2012 a pro účastníky vzdělávacích kurzů zajistil odbornou konferenci k nejnovějším poznatkům na poli rizik pohybu v online prostředí a postupům bezpečného užívání Internetu (projekt byl podpořen částkou 110 000 Kč). Druhý projekt realizoval kraj Vysočina a jednalo se o vzdělávací kurzy pro odbornou veřejnost (policisty, manažery programu prevence kriminality a sociální pracovníky) a seminář pro laickou veřejnost (rodiče žáků základních škol a studenty středních škol). Projekt byl podpořen částkou 832 000 Kč.

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy vydalo v roce 2013 nový Metodický pokyn k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních. Metodický pokyn zahrnuje i problematiku kyberšikany a spolupráci školy se specializovanými institucemi. Oblast prevence kyberšikany byla rovněž zařazena do rámcových vzdělávacích programů a je obsažena v několika vzdělávacích oborech. (MŠMT - III/5)

4.4 Speciální výsledkové místnosti

Zřizování nových standardizovaných výsledkových místností pro potřeby Policie ČR a také pro potřeby odborů sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) je jednou z priorit Strategie. Speciální výsledkové místnosti (dále jen „SVM“) jsou určeny pro výsledky dětí - obětí nebo svědků trestné činnosti (mohou být využívány také pro výsledky dospělých obětí a svědků závažné trestné činnosti, především násilného a mravnostního charakteru, např. znásilněné ženy, senioři, handicapovaní).

V roce 2013 byly v rámci dotačního titulu Program prevence kriminality finančně **podpořeny 2 projekty na zřízení nových speciálních výsledkových místností**, a to v Litoměřicích a Pelhřimově. V současné době je Policií ČR využíváno 44 speciálních výsledkových místností.

V rámci **resortního programu v oblasti prevence kriminality pro rok 2013** poskytlo MV dotaci ve výši 1 200 000 Kč na **tři celorepublikové projekty směřujících ke zlepšování postavení zvláště zranitelných obětí při vyšetřování**, tzn. projektů, které přispějí ke zkvalitnění práce specialistů SKPV. První projekt „Využití audiovizuální techniky při výsledku zvláště zranitelné oběti“ se týká technického vybavení všech organizačních článků Policie ČR (*podrobněji viz str. 11*). Další dva projekty jsou určeny pro SVM. Jedná se o zpracování nové „Metodiky používání demonstračních pomůcek při výsledku dětského svědka“, která přispěje ke zvýšení kvality výsledku. Třetí projekt s názvem „Využití prepisovací techniky programu Newton Dictate při výsledku dětských obětí“ přispěje k zefektivnění práce

policejního orgánu, zrychlení přípravného řízení trestního ve věci dětských obětí trestných činů, zejména tam, kde soud rozhoduje o vazbě obviněného nebo je třeba neprodleně zpracovat znalecké posudky týkající se dětské oběti.

Pokračovala činnost **Koordinační skupiny k výsledkovým místnostem**, ve které jsou zástupci všech krajských ředitelství Policie ČR. Vzhledem k potřebě zvyšování efektivnosti využívání speciálních výsledkových místností bylo minulé období zaměřeno na předávání zkušeností mezi jednotlivými specialisty Policie ČR pracujícími na problematice vyšetřování mravnostní trestné činnosti na mládeži, ale také s pracovníky OSPOD, státních zastupitelství a soudními znalci z příslušných oborů. V rámci koordinační skupiny funguje **expertní skupina specialistů SKPV**. (MV -II/5)

Problematika odhalování, objasňování a vyšetřování kriminality páchané dětmi a na dětech byla začleněna do systému vzdělávání policistů. Od října 2012 ve Vyšší policejní škole MV v Praze Hrdlořezech a Vyšší a střední policejní škole v Holešově probíhá specializační kurz, který je zaměřen na výslech dětského svědka – oběti mravnostní trestné činnosti. Je určen pro specialisty SKPV pracující na linii mládež – mravnost. Pro potřeby tohoto kurzu byl vydán pracovní sešit pro účastníky kurzů, který shrnuje základní poznatky z oblasti komunikace s dětskou obětí a vývojové psychologie, mapuje pachatele sexuálně motivované trestné činnosti a zaměřuje se také na správný postup při výslechu ve speciální výsledkové místnosti.

Vzhledem k tomu, že od 1. srpna 2013 nabyl účinnosti zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých dalších zákonů, uspořádal odbor prevence kriminality MV 20. června 2013 jednoduchý seminář, který byl zaměřen na aplikaci tohoto zákona do policejní praxe. (MV- III/5)

4.5 Prevence domácího násilí

Ministerstvo vnitra v roce 2013 zpracovalo a předložilo vládě materiál „**Informace o plnění opatření pro zavedení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí za rok 2012**“ (dále jen „Informace“). Vláda dne 17. dubna 2013 vzala informaci na vědomí (usnesení č. 274) a zároveň změnila usnesení vlády ze dne 25. srpna 2004 č. 794, k „Modelovému mezioborovému projektu k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmů, spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí“ tak, že zrušila její každoroční předkládání. S totožnou problematikou bude i nadále předkládána pravidelně (vždy k 31. prosinci kalendářního roku) „**Souhrnná zpráva o plnění Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014**“, která danou problematiku pojímá komplexněji v širším resortním zastoupením a se všemi neziskovými organizacemi zajišťujícími prevenci a péči o oběti domácího násilí.

MV se podílí na vzdělávání policistů i pracovníků justice v problematice domácího násilí, zejména formou osvětových a informačních aktivit.

V roce 2013 se odbor prevence kriminality MV zaměřil na cílovou skupinu „senioři“ a navázal tak na informační kampaň odboru prevence kriminality MV z roku 2007 zaměřenou na zvýšení informovanosti seniorů o bezpečném chování pod názvem „(Ne)bezpečný věk“. Bezpečí seniorů a jejich ochrana před trestnou činností je jednou z priorit vyplývajících z Resortního programu přípravy na stárnutí 2008 – 2012 Rady vlády pro seniory a stárnutí, Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011-2014 a Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015.

Koncem roku 2012 byla vyhlášena **výzva pro NNO** na podporu projektů týkajících **Prevence domácího násilí a trestné činnosti páchané na seniorech pro rok 2013**. Začátkem roku 2013 poskytlo MV dotaci ve výši 1 435 000 Kč šesti NNO (Centrum nové naděje o.s., Adra o.s., proFem o.p.s., ROSA – centrum pro týrané a osamělé ženy o.s., Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka důvěry o.p.s. a Život 90 o.s.). Dotace byly určeny na preventivní činnosti, aktivizační programy a osvětové aktivity v oblasti prevence domácího násilí, s důrazem na prevenci v oblasti trestné činnosti páchané na seniorech. Cílem všech projektů výše uvedených NNO byla ochrana seniorů před násilím a protiprávnímu jednání, ale také zvýšení společenského zájmu o postavení seniorů ve společnosti. Závěry z podpořených projektů, jejichž součástí je vytvoření manuálů pro odborníky, informačních a osvětových materiálů, budou zveřejněny na webu MV. (MV-II/5)

4.6 Prevence obchodování s lidmi

V roce 2010 byl realizován **Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi** (dále jen „Program“)⁶, který je určen obětem trestného činu obchodování s lidmi zejména za účelem sexuálního a pracovního vykořisťování. Obětem nabízí právní, sociální a zdravotní pomoc, ubytování a důstojný návrat do země původu. Kromě humanitárního aspektu je cílem programu i získávání relevantních informací o kriminálním prostředí, které mohou vést k odhalení, potrestání a odsouzení pachatelů této trestné činnosti.

Ministerstvo vnitra jako resortní gestor programu je v rámci národního referenčního mechanismu pro oblast podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi odpovědný nejen za jeho koordinaci, ale rovněž za preventivní aktivity v dané problematice. Zároveň efektivně spolupracuje s ostatními resorty (Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo zahraničních věcí), Policií ČR a NNO. K zabezpečení fungování programu se schází *koordinační skupina* na pracovní úrovni složená ze zástupců spolupracujících institucí a organizací.

V roce 2013 bylo díky výborné spolupráci se součinnostními partnery zařazeno do Programu celkem 23 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi z Rumunska, Slovenské republiky a České republiky. Převážně se jednalo o obchodování s lidmi za účelem nucené práce či pracovního vykořisťování. Celkem bylo od roku 2003 zařazeno do Programu 143 obětí obchodování s lidmi.

Z tohoto počtu je stále v Programu zařazeno celkem 9 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi, kterým jsou poskytovány komplexní služby v rámci Programu a které spolupracují s orgány činnými v trestním řízení.

Prostřednictvím Programu dobrovolných návratů, který je součástí Programu, bylo realizováno 8 dobrovolných návratů. Celkem bylo od roku 2003 realizováno 63 dobrovolných návratů, z toho 19 zpět do České republiky. (MV -II/5)

⁶ Program je realizován v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 14. prosince 2011 č. 925 ke Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 a v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 10. dubna 2012 č. 282 k Národní strategii boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2012 – 2015. Novým relevantním dokumentem ve vztahu k péči o oběti obchodu s lidmi je. Směrnice 2011/36/EU k boji proti obchodování s lidmi, která stanovila v článku 12, že členské státy přijmou opatření nezbytná k zajištění toho, aby byla dané osobě poskytnuta pomoc a podpora, jakmile příslušné orgány získají důvodné podezření, že se uvedená osoba mohla stát obětí trestného činu obchodování s lidmi.

4.7 Prevence předluženosti jako kriminogenního faktoru

Pokračovala činnost **Aliance proti dluhům**, kterou v roce 2011 založilo Ministerstvo vnitra spolu s Probační a mediační službou ČR a nestátní neziskovou organizací RUBIKON Centrum.

V průběhu roku 2013 navázala Aliance proti dluhům (dále jen „APD“) na dosažené výsledky předchozího roku. V rámci projektu **„Rozvoj probačních a resocializačních programů – posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti“** se činnost APD zaměřila na témata alternativních programů oddlužení a spotřebitelské úvěry. Témata byla řešena při příležitosti pracovních jednání i schůzek organizačního výboru APD. Byly uspořádány 3 kulaté stoly, kterých se zúčastnil i švýcarský expert na danou problematiku (zástupce *VEBO - Sdružení pro rozvoj probačních služeb ve střední a východní Evropě*). Tématy byla prezentace dobré praxe uplatňované ve Švýcarsku (oddlužování osob) i principů zvažovaného Institutu dobrovolného vyrovnání (dále jen „IVA“) a informace o revizní novele insolvenčního zákona. Kulatých stolů se mj. účastnili zástupci Provident Financial, Poradny při finanční tísni a příslušných registrů v ČR (SOLUS, Czech Credit Bureau) a řada NNO.

Konkrétním výstupem dosavadní práce v oblasti projednávání možných alternativ programů oddlužení je mapa námětů, která bude předložena jako stanovisko APD Expertní skupině Ministerstva spravedlnosti, jež se bude zabývat návrhem pro vznik IVA. Mapa námětů identifikuje klíčové oblasti, kterými je nutné se dále zabývat (např. upřesnění a definice pohledávek, jak pracovat s informacemi o pohledávkách, podoba a podmínky vzniku sanačního fondu, možnosti finančních dohledů (finanční kuratela), míra a úprava sankcí atd.). (*MS PMS –V/4*)

Projekt Rozvoj probačních resocializačních programů – posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti je ve svém obsahu zaměřen také na řešení problematiky sanace dluhů (projektové období bude trvat až do konce roku 2015). Prostřednictvím přítomnosti odborného poradce v rámci projektu (zástupce organizace *VEBO*) využila PMS zahraničních zkušeností z oblasti možností řešení zadluženosti pachatelů navracejících se z vězení na svobodu. (*MS PMS -V/5*)

V průběhu roku 2013 byla akcentována priorita **vzdělávání a zvyšování finanční gramotnosti a poradenství v protidluhové oblasti**. Ze závěrů odborných kulatých stolů a dalších diskusí vyplynulo, že slabým místem v systémovém přístupu ke vzdělávání a poskytování poradenství jsou samosprávy obcí a krajů. **Ministerstvo vnitra** se rozhodlo tento nedostatek odstranit a zpracovalo projekt, který byl v listopadu 2013 schválen a bude kofinancován z EU a státního rozpočtu ČR. V prvním čtvrtletí roku 2014 začnou úvodní fáze projektu s názvem **„Vytvoření jednotného systému v oblasti finanční gramotnosti a prevence předlužení na úrovni územních samosprávných celků - FINGRAM“**, jehož cílovou skupinou je téměř tisíc pracovníků samospráv obcí a krajů. Obsahem projektu je:

- 1) vytvoření, pilotní ověření a následná realizace akreditovaného vzdělávacího programu pro zaměstnance obcí, vytvoření rozšířeného vzdělávacího programu pro zaměstnance krajů,
- 2) nadstavbové poradenství s využitím dálkového elektronického přístupu,
- 3) vybavení zaměstnanců obcí a krajů vzdělávacími a informačními materiály, vytvoření vzdělávacího manuálu pro lektory budoucích kurzů pro zaměstnance obcí,
- 4) vytvoření sítě erudovaných metodiků na úrovni krajů,
- 5) legislativní ukotvení systému zvyšování finanční gramotnosti zaměstnanců obcí a zajištění dlouhodobého přístupu obcí a krajů k akreditovaným kurzům prostřednictvím státního Institutu pro veřejnou správu Praha. (*MV – II/5*)

V roce 2013 APD rozšířila svoji členskou základnu, a to o Czech Credit Bureau (zahrnující CNCB i CBCB) a o Sociální poradnu Jirkov. Celkově tvoří členskou základnu 30 členů.

5. Podpora rozvoje prevence kriminality na místní úrovni

Ministerstvo vnitra pokračovalo v podpoře realizace Programu prevence kriminality v krajích a obcích, jejichž cíli jsou posílení pocitu bezpečí občanů, eliminace kriminálně rizikových jevů a ochrana lokálních komunit před kriminalitou.

Program prevence kriminality na rok 2013 byl vyhlášen v listopadu 2012 a MV pro jeho realizaci připravilo několik metodicko-doporučujících dokumentů. Stěžejním dokumentem jsou **Zásady pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality** (dále jen „Zásady“). Obsahují podmínky pro kraje a obce, za kterých je možné o dotaci na preventivní opatření žádat, vymezují obsah žádosti a nakládání se státní účelovou dotací, včetně efektivnosti a hospodárnosti využití dotace a jejího vyúčtování.

Z hlediska tvorby analýz a plánování efektivních preventivních opatření na lokální úrovni Zásady obsahují **Metodiku pro tvorbu bezpečnostních analýz a koncepcí prevence kriminality na úrovni krajů, měst a obcí** včetně způsobu a kritérií stanovování míry rizikovitosti území (indikátory rizikovitosti, apod.) ve vztahu k prevenci kriminality. Metodika je každoročně inovována na základě zkušeností z praxe a dle aktuálního legislativního stavu. MV poskytuje krajům a obcím základní údaje o kriminalitě a dalších údajích majících vliv na bezpečnostní situaci za celou ČR, kraje a obce s rozšířenou působností. Podrobné analýzy si již zajišťuje každý kraj a obec sama, a to ve spolupráci s Policií ČR.

Kromě analytické části je pro účast v Programu prevence kriminality důležitá část koncepční. V případě zájmu o státní účelovou dotaci mají kraj i obec povinnost tvořit střednědobé koncepce, strategie či dvouleté plány prevence kriminality,

MV poskytuje všem zájemcům o zvýšení bezpečí a o plánování preventivních opatření poradenskou a konzultantskou podporu. Vždy po vyhlášení Programu prevence kriminality na konkrétní kalendářní rok pořádá ve spolupráci s krajskými úřady čtrnáct seminářů pro zájemce o preventivní opatření a o státní dotaci a poté se věnuje poradenství při tvorbě analýz, koncepcí a konkrétních preventivních opatření. V průběhu roku pak sleduje průběh realizace projektů, porovnává plánovaný dopad na zlepšení bezpečnostní situace.

Snahou MV je zajistit co možná nejvyšší efektivitu preventivních opatření. Kraje i obce musí povinně uvádět kombinaci několika evaluačních kritérií již před realizací preventivních opatření (tj. v žádostech o dotaci), musí popsat způsob jejich sledování. Pro zvýšení kvality sledování efektivity nechalo v roce 2013 Ministerstvo vnitra zpracovat studii s názvem **„Měření efektivity preventivních programů aneb jak měřit něco, co se nestalo“**, kterou vytvořila obecně prospěšná společnost Otevřená společnost.

K zajištění vyšší míry bezpečí obyvatel ČR a realizaci preventivních opatření vyhlásilo MV v roce 2013 čtyři kola dotačního řízení k Programu prevence kriminality. Na první všeobecné kolo vyhlášené v listopadu 2012 navázala v průběhu roku další tři již úžeji zaměřená a specifikovaná kola, a to na aktuální problematiku zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách a jejich okolí. **Celkem bylo v roce 2013 podpořeno 258 projektů 118 obcí a 6 krajů celkovou částkou 49 946 000 Kč.**

Projekty z oblasti sociální prevence se týkaly zejména práce s rizikovými skupinami dětí a mládeže (celkem bylo podpořeno 184 projektů částkou 31 410 000 Kč. Z oblasti situační prevence bylo podpořeno 68 projektů částkou 17 543 000 Kč. Mezi nejčastějšími projekty bylo vybudování a rozšíření městských kamerových dohlížecích systémů (dále jen „MKDS“), propojení MKDS z obecní policie

na Policii ČR a zabezpečení objektů měst a obcí. Program prevence kriminality dlouhodobě podporuje situační prevenci, která není podporována z jiných resortů a zároveň v rámci podpory projektů z oblasti sociální prevence či informování občanů doplňuje oblasti, které nejsou pokryty žádnými jinými dotačními tituly. Prolínání se a návaznost různých typů projektů v rámci Programu přispívá k řešení místních bezpečnostních problémů. Z tohoto hlediska se jedná o efektivní a konkrétně cílenou podporu. Důležitým hlediskem je hodnocení a sledování efektivity podpořených projektů. Kromě dílčích a konkrétních výstupů (přímých indikátorů projektu) je dlouhodobě sledován vývoj bezpečnostní situace, index kriminality a index rizikovitosti realizátorů – krajů a obcí.

V říjnu 2013 uspořádalo MV **dvoudenní pracovní seminář pro manažery prevence kriminality krajů a obcí**, pro preventisty Policie ČR a členy Republikového výboru. Obsah semináře byl šit na míru požadavkům krajů a obcí. V jeho průběhu došlo k vyhodnocení dosavadního průběhu realizovaných projektů prevence kriminality, k silným i slabým stránkám procesu hodnocení žádostí o dotaci, k představení priorit a inovací Programu prevence kriminality na rok 2014 a k diskusi nad aktuálními tématy jako je nová legislativa týkající se obětí trestné činnosti nebo komentované podrobné závěry z výzkumu pocitu bezpečí občanů, který Republikový výbor nechal zpracovat na sklonku roku 2012.

V listopadu 2013 vyhlásilo Ministerstvo vnitra výzvu pro kraje a obce k realizaci **Programu prevence kriminality v roce 2014**. (RVPPK- I/2.2; MV -II/3)

6. Analytická, koncepční a metodická činnost v oblasti prevence kriminality

Ministerstvo vnitra dokončilo v roce 2013 přípravu metodiky vyhodnocování efektivity dopadů preventivních opatření, a to zpracováním studie s názvem „**Měření efektivity preventivních programů aneb jak měřit něco, co se nestalo**“ (autorem je o.p.s. Otevřená společnost). Studie vychází z dostupných českých i zahraničních zdrojů. Obsahuje stručný popis stávající situace, nástroje a zkušenosti a vychází z analýzy měření efektivity preventivních programů realizovaných v minulých letech odborem prevence kriminality MV. Uvádí kroky, jež musí být od počátku součástí každé preventivní aktivity tak, aby bylo možné dělat závěry o jejím dopadu. Zdůrazňuje nezbytnost kvalitní výchozí definice problému a z ní vyplývajících dosažitelných cílů a představuje základní hodnotící nástroje/systémy, které jsou k dispozici. Současně přináší přehlednou typologii projektů, včetně vhodných nástrojů k jejich vyhodnocování a navrhuje konkrétní ukazatele, jež mají být sledovány. Studie se stala nezbytnou příručkou pro kraje a obce při stanovování kritérií hodnocení efektivity dopadů jednotlivých preventivních projektů.

K lepšímu plánování preventivních opatření na všech úrovních, ale i ke zkvalitnění řídicí činnosti Policie ČR, obecní policie a dalších institucí výrazně přispělo **vytvoření softwaru, který umožní zpracovávání aktuálních digitálních map kriminality a přestupků v dopravě**. V roce 2012 Policejní prezidium ČR nakoupilo potřebný software a spustilo novou infrastrukturu GIS (Geografický informační systém). Celý systém byl propojen se systémem elektronického trestního řízení tak, aby bylo možné získaná data převádět do grafické podoby v mapách.

Kriminální analýza (strategické analýzy, statistické výstupy) slouží pro potřeby manažerů k získání přehledu o nápadu trestné činnosti v daném územním celku a k následnému přijetí adekvátních prostředků k jeho snížení, případně eliminaci. Výsledky kriminální analýzy slouží také jako podklady pro činnost policejních preventistů.

V rámci rozvoje systému připravil odbor analýz ÚSKPV Policejního prezidia ČR v roce 2013 „**Koncepci analytických pracovišť Policie České republiky**“. Přílohou

této Koncepci je dokument „Bližší definice účelu kriminální analýzy, její vztah k práci preventistů, predikční analýze a mapám kriminality“.

Usnesením vlády ČR ze dne 15. prosince 2011 č. 925 ke Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 bylo Ministerstvu vnitra uloženo zpracovat ve spolupráci s Policejním prezidiem ČR **resortní koncepci prevence kriminality**. Verze zpracovaná MV byla v připomínkovém řízení podrobena kritice a bylo navrženo ji přepracovat a nově transformovat prostřednictvím pracovní skupiny zřízené policejním prezidentem i za účasti pracovníků MV. Koncepcie bude schválena ministrem vnitra v roce 2014. (MV -II/2)

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy v roce 2013 vydalo Národní strategii prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2013 – 2018. Strategie je zveřejněna na webových stránkách MŠMT. (MŠMT- III/4)

V roce 2013 byl také spuštěn nový systém hodnocení kvality (certifikací) pro všechny formy rizikového chování jako podmínky k získání dotace pro programy primární prevence působící ve školách (NNO, školská zařízení, Policie ČR, atd.). Organizací certifikačního procesu byl pověřen Národní ústav pro vzdělávání, kde bylo vytvořeno Pracoviště pro certifikace. Na období 2013 – 2018 vydalo ministerstvo novou Metodiku MŠMT pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování v období 2013 – 2018. Podmínkou k získání dotace pro rok 2014 je certifikát odborné kvality nebo podaná žádost o tento certifikát. (MŠMT-III/1,3)

Pro krajské školské koordinátory prevence, metodiky prevence v PPP a školní metodiky prevence realizovalo MŠMT v roce 2013 dvě odborné konference a pracovní poradou pro krajské školské koordinátory prevence zaměřenou na vzájemné předávání informací a koordinaci spolupráce v oblasti primární prevence. Dále ministerstvo uspořádalo čtyři odborné semináře pro žadatele o dotace pro oblast primární prevence v Praze a v Brně. (MŠMT- III/6)

V rámci své působnosti **Ministerstvo práce a sociálních věcí** řídí a kontroluje výkon státní správy v oblasti sociálních služeb a metodicky vede poskytování sociálních služeb osobám, kterým není poskytována sociální služba, a jsou v takové situaci, kdy neposkytnutí okamžité pomoci by ohrozilo jejich život nebo zdraví. Dále metodicky vede koordinaci poskytování sociálních služeb a poskytování odborného sociálního poradenství osobám ohroženým sociálním vyloučením z důvodu předchozí ústavní nebo ochranné výchovy nebo výkonu trestu, osobám, jejichž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby, a osobám, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností.

Metodické vedení probíhá prostřednictvím pravidelných konzultačních dnů MPSV s krajskými metodiky služeb sociální prevence (4x ročně). V rámci těchto setkání se projednávají aktuální témata, předávají se informace o nových zákonných úpravách či postupech, probírají se doporučené postupy a předávají se praktické informace z jiných resortů či nestátního neziskového sektoru, které jsou využitelné při výkonu činnosti sociálních kurátorů. S metodickou podporou souvisí i následné provádění kontrol přenesené působnosti výkonu státní správy. Zástupce MPSV se pravidelně účastní krajských i celorepublikových profesních setkání a seminářů sociálních kurátorů.

Zástupci MPSV se účastní odborných setkání a konferencí k problematice bezdomovectví jak v ČR, tak v zahraničí a poznatky či příklady dobré praxe předávají pro inspiraci či přímo k praktickému využití sociálním kurátorům prostřednictvím krajských metodiků. (MPSV- IV/2)

Probační a mediační služba ČR vytvořila v průběhu roku 2013 elektronickou podobu nástroje **SARPO** (Souhrnná Analýza Rizik a Potřeb Odsouzených) jako základního předpokladu pro realizaci druhého pilotního projektu v rámci PMS. Cílem tohoto v pořadí již druhého pilotního projektu je ověřit časovou náročnost využívání

nástroje SARPO v případové praxi PMS a shromáždit další praktické zkušenosti úředníků a asistentů v této souvislosti. Byl vybrán dodavatel, který ve spolupráci s odborným týmem PMS v říjnu a listopadu 2013 vytvořil požadovanou elektronickou verzi nástroje. V listopadu 2013 byl zpracován časový a obsahový plán realizace pilotního projektu a zahájena příprava jeho realizace v praxi. Proškolení účastníků pilotního projektu v počtu 30 osob je plánováno na leden/únor roku 2014 a realizace projektu v praxi na období únor – září 2014. V případě úspěšného vyhodnocení projektu lze očekávat implementaci nástroje do širší praxe PMS koncem roku 2014. (MS PMS – V/1)

Ve věznicích a vazebních věznicích byl v roce 2013 vyhodnocován zkušební provoz nástroje SARPO a po dokončení 2. aktualizace nástroje k 31. 10. 2013 je zajištěn rutinní provoz SARPO při zpracování komplexní zprávy u odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody. (MS VS – V/16)

V roce 2013 byla dokončena metodika práce **Komise pro podmíněné propuštění** (dále jen „Komise pro PP“), která byla inovována na základě zkušeností z pilotního projektu Komise pro podmíněné propuštění realizovaného v letech 2009 – 2012. Proběhla také potřebná školení pracovníků projektu – koordinátorů projektu ve věznicích, administrátorů a členů komise. Byl také vytvořen seznam spolupracujících asistentů pro oběti. Ve sledovaném roce bylo celkově Komisemi pro PP již projednáno 52 případů odsouzených. (MS PMS – V/2)

Institut pro kriminologii a sociální prevenci dokončil v roce 2013 zpracování údajů „Reprezentativního výzkumu veřejného mínění zaměřeného na postoje občanů k prevenci kriminality a k bezpečnosti, včetně důvěry občanů v bezpečnostní složky“. Byla dokončena závěrečná zpráva a výsledky byly prezentovány na jednání Republikového výboru a na dvoudenním pracovním semináři pro manažery prevence kriminality krajů a obcí a pro preventisty Policie ČR.

V roce 2013 vydal IKSP „Studii k vývoji a trendům kriminality“. Jedná se o každoroční výstup dlouhodobého výzkumného úkolu „**Analýza trendů kriminality a vývoje latentní kriminality**“, jehož předmětem je vždy stav kriminality v roce předchozím a porovnání s delšími (cca desetiletými) časovými řadami statistických údajů resortních statistik MS a MV (konkrétně Policie ČR). Základem každoroční analýzy je zhodnocení stavu a změn v úrovni kriminality v ČR obecně, změn struktury a intenzity kriminality včetně změn teritoriálních, pohybů stavu a skladby známých pachatelů. Součástí sledování a analýzy je i problematika obětí trestné činnosti.

K výzkumnému úkolu „**Regionální rozložení a podmíněnost kriminality, problematiky a výskyt tzv. hot-spots**“ zpracoval IKSP v roce 2013 projekt a vstupní studii a zahájil shromažďování dat. Výzkum bude probíhat v letech 2013-2015 a je zaměřen na zjištění demografických, sociálních a ekonomických vlivů na stav a strukturu kriminality v regionech ČR a jejich vzájemnou korelaci.

Dalším řešeným výzkumným úkolem je „**Násilné sexuálně motivované kriminální jednání**“ (probíhá v letech 2012-2014). Je zaměřen na kriminální jednání pachatelů sexuálně motivovaných trestných činů s prvkem násilí (násilné sexuální delikty/trestné činy), na pachatele sexuálního násilí a na opatření na ochranu společnosti před tímto druhem kriminality. Cílem je zmapovat a analyzovat oblast sexuálně motivovaných deliktů, získat nové poznatky o trestných činech i pachatelích sexuálně motivovaného násilí, zhodnotit prostředky využívané k jejich odhalování a postihu a analyzovat možnosti zvýšení jejich účinnosti. Byl sestaven a analyzován rozsáhlý výzkumný soubor pachatelů násilných sexuálních deliktů a probíhá analýza trestních spisů. Úkol je současně zařazen do Programu bezpečnostního výzkumu v ČR pod č. VG2VS/230. (MS IKSP – V/19)

Ministerstvo obrany pokračovalo v metodické a odborné pomoci komisím pro prevenci sociálně nežádoucích jevů s důrazem na kvalitní realizaci projektů prevence kriminality v roce 2013. Agentura personalistiky AČR centrálně zabezpečila odborné přípravy předsedů komisí, poradců pro prevenci a dalších osob, které se zapojují do realizace preventivních aktivit. V průběhu roku pracovníci Agentury personalistiky AČR (v rámci probíhajících organizačních změn) poskytovali metodickou pomoc komisím pro prevenci sociálně nežádoucích jevů při řešení aktuálních problémů. Realizované organizační změny zásadním způsobem ovlivnily složení i práci většiny těchto komisí, a to zejména v oblasti personálního složení, realizace projektů, přerozdělování finančních prostředků v rámci nových organizačních struktur, změnových řízení apod. V rámci plánování byly řešeny finanční prostředky k realizaci cílů prevence kriminality v období let 2014 až 2019. Odborná a metodická pomoc přispěla k zabezpečení činnosti komisí pro prevenci v dalším období.

Na místních úrovních, zejména v místech dislokace vojenských posádek a vojenských objektů, pokračovala Vojenské policie ve spolupráci s orgány Policie ČR, obecní policie, Celní správy, s Vězeňskou službou, obecními a městskými úřady a s dalšími zainteresovanými institucemi při předávání konkrétních poznatků o protiprávních jednáních v resortu obrany a jejich následného šetření.

Resortní komise pro prevenci sociálně nežádoucích jevů stanovila priority MO v oblasti prevence kriminality na rok 2014: **zpracování nové koncepce prevence na další období**, zpracování nového vnitřního předpisu k zabezpečení jednotného postupu při realizaci úkolů prevence v působnosti MO, vyčlenění finančních prostředků v rozpočtu MO na rok 2015 určených na realizaci resortního *Programu prevence kriminality*; splnění úkolů prevence kriminality, boje proti extremismu a boje s korupcí stanovených MO na rok 2014 příslušnými usneseními vlády, zpracování návrhu úkolů MO na rok 2015 v oblasti prevence kriminality, boje proti extremismu a boje s korupcí; doplňování resortních intranetových stránek *Prevence sociálně nežádoucích jevů* aktuálními informacemi z výše uvedených oblastí, realizace závazných vzdělávacích témat (*Sebevraždy a sebevražedné jednání, Rodina a partnerské vztahy, Patologické hráčství*). (MO – VI / 4,5,6)

7. Vzdělávání pracovníků v oblasti sociální prevence a prevence kriminality

Ministerstvo vnitra průběžně zajišťovalo vzdělávání pracovníků z oblasti prevence kriminality, především manažerů prevence kriminality krajů a obcí. Předmětem školení a kurzů byla aktuální témata prevence kriminality a rizikových jevů, příprava programů prevence kriminality. Pro nové manažery prevence kriminality krajů a obcí a v případě zájmu preventivistů Policie ČR nebo obecních policí zajišťoval odbor prevence kriminality MV krátkodobou stáž na svém pracovišti, která jim umožnila základní orientaci v preventivní politice státu, Ministerstva vnitra a Policie ČR, v analytické a metodické činnosti a poskytoval informace o osvědčených národních i zahraničních projektech. Průběžné vzdělávání probíhalo také v rámci specifických programů a projektů.

V roce 2013 se MV zaměřilo na **vzdělávání asistentů prevence kriminality** s cílem zkvalitnit jejich práci a zajistit tak vyšší míru bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách. Na sklonku roku 2013 realizovalo **dvě vzdělávací akce**, obě schválil na svém říjnovém jednání Republikový výbor.

První vzdělávací aktivita navázala na již standardizované dvoudenní vstupní vzdělávání asistentů prevence kriminality s cílem **pilotně vyzkoušet jejich navazující (průběžné) vzdělávání**. Pilotní kurz po obsahové stránce připravil a lektorsky zajistil ředitel Městské policie Děčín, který s asistenty pracuje již od roku 2009. Kurz byl zaměřen zejména na praktický výkon činnosti asistentů a jeho obsah byl tvořen na základě zkušeností dobré praxe. Pilotního jednodenního kurzu se zúčastnilo celkem 37 asistentů ze tří skupin: nováčci (pracující méně než 1 rok),

zkušením (více než 1 rok), zapojení v projektu hrazeném z OP LZZ. Kurz byl pro všechny uvedené skupiny vyhodnocen jako úspěšný, jedním ze závěrů je nutnost průběžného, opakovaného, unifikovaného a na praxi zaměřeného vzdělávání asistentů. Účast v kurzu bude v roce 2014 nabízena městům realizujícím projekt Asistent prevence kriminality. Výukový materiál i závěrečná zpráva jsou vyvěšeny na internetových stránkách MV.

Druhou vzdělávací aktivitou určenou pro asistenty prevence kriminality bylo **vzdělávání zvyšující jejich kompetence v oblasti finanční gramotnosti**. Při supervizních setkáních, průběžném odborném vzdělávání nebo při osobních pohovorech s asistenty se potvrdila vysoká míra zadlužení a tendencí k dalšímu zadlužování nejen u klientů asistentů prevence kriminality, ale i u asistentů samotných. Asistenti se v prosinci 2013 zúčastnili jednodenního akreditovaného kurzu, který měl za cíl vybavit je kompetencemi k tomu, aby uměli lépe hospodařit a vyhnout se zadlužení, rozpoznat rizika zadlužení a nevýhodné i podvodné nabídky, řešit již vzniklé dluhy a nevyhýbat se odpovědnosti za jejich splacení ještě ve chvíli, kdy jejich výše není astronomická a poskytnout základní poradenství svým klientům. Kurz byl koncipován jako úvod do problematiky a byl přizpůsoben různorodé úrovni dosaženého formálního vzdělání asistentů, která osciluje od základního po vysokoškolské. Vítězem výběrového řízení na dodavatele kurzu bylo občanské sdružení RUBIKON Centrum se sídlem v Praze. Kurzu se zúčastnilo 118 asistentů prevence kriminality a všichni složili úspěšně závěrečný test.

Mezi úkoly vyplývajícími ze Strategie patří příprava akreditovaného vzdělávacího kurzu pro manažery prevence kriminality krajů a obcí. V roce 2013 pokračovaly přípravné práce pro realizaci vzdělávacího kurzu „**Zvýšení kompetencí policistů a pracovníků samostatných samosprávných celků v oblasti prevence kriminality**“. Cíle projektu jsou zajištění efektivního, jednotného a funkčního systému prevence kriminality v rámci Policie ČR a v rámci územních orgánů veřejné správy prostřednictvím vytvoření akreditovaného vzdělávacího kurzu a jeho pilotního vyzkoušení. Po schválení a podepsání právního aktu v polovině roku 2013 byl kurz připraven k realizaci. Byla zpracována zadávací dokumentace a vyhlášeno výběrové řízení na dodavatele kurzu. V rámci výběrového řízení se přihlásil pouze jeden uchazeč, čímž bylo nutné v souladu se zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 137/2006 Sb.“) toto výběrové řízení zrušit. K tomu došlo na počátku prosince 2013. V lednu 2014 se konala nová výzva pro výběrové řízení, které, v souladu s novelou zákona 137/2006 Sb, platnou od 1. 1. 2014, proběhne v režimu zakázky malého rozsahu. Dodavatel zajistí realizaci Pilotního kurzu, kterého se zúčastní 60 (2x30) specialistů pracujících v oblasti prevence kriminality (29 osob z řad Policie ČR, 28 osob z územních samospráv (kraje, obce), 3 osoby z MV). Rozsah kurzu bude limitován na jedné straně minimálním počtem 160 vyučovacích hodin a na straně druhé maximálním požadavkem na délku kurzu, která nesmí překročit 10 měsíců. Vlastní pilotní kurz bude realizován od března do prosince 2014 (nejdéle do února 2015) a bude mít následující podobu:

1. Pilotní vzdělávací kurz prezenční formou:
 - vytvoření obsahu vzdělávacího kurzu,
 - vytvoření a tisk výukových materiálů,
 - realizace kurzu souběžně pro 2 skupiny po 30-ti specialistech.
2. Pilotní vzdělávací kurz e-learningovou formou:
 - vytvoření obsahu a vzdělávacího kurzu pro jeho použití v LMS eDOCEO
 - vytvoření a tisk výukových materiálů
 - realizace kurzu pro 60 specialistů. Doba trvání kurzu cca 4 měsíce (12-16 lekcí). Účast v kurzu až po 4-5 lekcích v prezenčním kurzu
3. Evaluace přínosu, správnosti obsahu a formy kurzu
 - vytvoření souhrnné evaluační zprávy o průběhu kurzu

- realizace 4 workshopů s prezentací průběhu kurzu (obsah, forma, hodnocení kurzu, výukové materiály) a evaluační zprávy s účastníky kurzu (4x15 účastníků) a odborníky z oblasti kriminologie a PK (4x5 odborníků) jako podklad pro vypracování návrhu konečné podoby kurzu
- vypracování konečné podoby kurzu (věcný obsah a forma)

V rámci udržitelnosti bude výsledná podoba kurzu akreditována. Akreditovaný kurz se stane standardním nástrojem MV k zefektivnění systému prevence kriminality v ČR a k zajištění unifikovaného výkonu veřejné správy v oblasti předcházení trestné činnosti a zvyšování bezpečí občanů.

V roce 2013 proběhly přípravné práce na pilotním projektu „**Mezioborové vzdělávání ke zvýšení bezpečí seniorů**“, které byly završeny jeho schválením a podporou z fondů EU a ze státního rozpočtu. Projekt je zaměřený na komplexní přístup k seniorům jako obětem či svědkům trestné činnosti, na prevenci jejich opakované viktimizace a na specifický přístup zohledňující jejich psychický a zdravotní stav. Sami kriminalisté uvádějí, že pokud není provedeno u seniorů prvotní šetření a vytěžení relevantních informací o pachatelích do 24 hodin, výsledky na dopadení a usvědčení pachatelů jsou mizivé. Proto je nezbytné vzdělávat složky činné v trestním řízení k takovému přístupu, který bude oběti motivovat ke spolupráci vedoucí k odhalení pachatelů a eliminaci této trestné činnosti.

Cílem projektu je připravit a nastavit systém vzdělávání pro pracovníky veřejné správy v oblasti prevence, vyšetřování a stíhání trestných činů páchaných na seniorech, zkvalitnit jejich odbornost, zefektivnit poskytování služeb a zajistit standardní postup orgánů veřejné moci a samospráv na území celé ČR vůči cílové skupině se zaměřením na praktickou aplikaci Zákona č. 45/2013 o obětech trestných čin. Pro potřeby vzdělávání budou vypracovány metodiky, pracovní a učební materiály, budou proškoleni lektori a učitelé SPŠ a VPŠ MV. Vzdělávání pro jednotlivé cílové skupiny bude pilotně ověřováno a poté realizováno ve stanoveném rozsahu.

Projekt reaguje na řadu úkolů vyplývajících pro jednotlivé resorty státní správy ze strategických vládních dokumentů zaměřených na vytváření bezpečného životního prostředí pro seniory (Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017, Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015, Národní akční plán pro prevenci domácího násilí 2011 – 2014). Záštitu nad projektem převezme Rada vlády pro seniory a stárnutí populace. (MV-II/7)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy pokračovalo v roce 2013 v rámci dotačního řízení na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování v podpoře projektů zaměřených na další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti primární prevence rizikového chování. (MŠMT – III/6)

PMS v roce 2013 realizovala další aktivity v rámci proškolení probačních úředníků a asistentů v oblasti „**Práce s riziky – hodnocení rizik a potřeb**“. Pro rok 2013 byla přijata strategie s cílem rozšíření kvalifikovaného lektorského týmu o další interní lektory tak, aby v každém soudním kraji byl k dispozici lektor / lektorská dvojice, která by školení realizovala dle potřeb regionů. PMS při naplnění tohoto cíle vychází z principů maximálního využití interních personálních zdrojů a lektory vybírá z řad svých zkušených a odborně připravených zaměstnanců. V průběhu roku 2013 bylo uskutečněno dvoudenní setkání lektorů v Olomouci, jehož cílem byla příprava školení s názvem „Práce s riziky“ a kasuistických seminářů, jež na školení navazují. Původní lektorský tým byl rozšířen o 8 nových lektorů (celkem má PMS k dispozici 13 lektorů). Do 13. 11. 2013 proběhlo 6 školení „Práce s riziky – hodnocení rizik a potřeb“ a bylo proškoleny 72 pracovníků PMS. Školení byla zaměřena na osvojení si znalostí základních pojmů (riziko recidivy a riziko újmy, statické a dynamické faktory ovlivňující rizika recidivy) a teorie o faktorech ovlivňující páchaní trestné činnosti. Školení bylo rovněž cíleno na procvičení praktické dovednosti pracovníků při

hodnocení rizik pachatele a sestavení plánu na snížení rizik. Na školení navazovaly kasuistické semináře, kde účastníci školení reflektovali vlastní postupy při případové práci s pachateli. V roce 2013 celkem proběhlo 7 kasuistických seminářů, které absolvovalo celkem 36 zaměstnanců PMS. Proces proškolení bude pokračovat i v roce 2014. (MS PMS – V/1)

Ministerstvo obrany zajistilo realizaci *Kurzu řízení lidí* organizovaném na Univerzitě obrany. V rámci kurzu byly velitelským a řídicím orgánům organizačních celků MO objasněny hlavní úkoly v problematice prevence sociálně nežádoucích jevů, úloha vedoucích zaměstnanců při realizaci úkolů prevence kriminality a v eliminaci přestupků a trestné činnosti v jejich působnosti. Vojenská policie poskytovala včasné informace, součinnost a podporu vedoucím zaměstnancům k zintenzívnění a zefektivnění jejich intervencí k potírání přestupků a trestné činnosti v jejich působnosti. Pro posílení přehledu vedoucích zaměstnanců MO v oblasti sledovaného protiprávního jednání zpracovala Vojenská policie analýzy v oblastech alkoholových a nealkoholových toxikomanií, extremismu, zneužívání účelových příspěvků z fondu kulturních a sociálních potřeb, krádeží pohonných hmot a dopravní nehodovosti.

V rámci odborných příprav předsedů a metodiků komisí pro prevenci sociálně nežádoucích jevů byli příslušní zaměstnanci pravidelně informováni o aktuálním výskytu sociálně nežádoucích jevů a trendech jejich výskytu v resortu obrany. Informace k problematice byly aktualizovány a zveřejněny na intranetových stránkách MO *Prevence sociálně nežádoucích jevů*.

V roce 2013 pokračovalo vzdělání všech zaměstnanců MO v oblasti boje proti extremismu a korupci, ochrany lidských práv a aktuálních kriminálně rizikových jevů.

Zaměstnanci a příslušníci MO využívali také vzdělávací aktivity pořádané Institutem pro veřejnou správu Praha v rámci projektu podporovaného z OP LZZ (projekt *Vzdělávání v oblasti etiky*). Inspekce ministra obrany poskytovala vedoucím organizačních celků MO k realizaci tzv. protikorupčních školení metodickou pomoc a na intranetových stránkách MO potřebný informační servis.

Vojenská policie provedla 21 přednášek k problematice extremismu. Ve spolupráci s Univerzitou obrany zabezpečila 8 přednášek pro studenty interního studia zaměřených mimo jiné na zvyšování právního vědomí, problematiku alkoholových i nealkoholových toxikomanií včetně kasuistik. Na základě součinnosti s velitelskými orgány provedli lektoři Vojenské policie další přednášky zaměřené např. na alkohol v dopravě, důsledky užívání alkoholu a OPL v trestněprávní rovině, příčiny dopravních nehod, mezilidské vztahy, předcházení majetkové trestné činnosti apod.

V dubnu a říjnu roku 2013 proběhly odborné přípravy předsedů a metodiků komisí pro prevenci sociálně nežádoucích jevů, kterých se zúčastnilo celkem 312 osob. Účastníci byli seznámeni s aktuálním výskytem sociálně nežádoucích jevů, s dopravní nehodovostí v resortu obrany a problematikou hazardního hráčství. Řešeny byly aktuální problémy prevence na místních úrovních a vztahové otázky na pracovištích doprovázející změny organizačních struktur MO. Veškeré prezentace a informace z odborných příprav byly zveřejněny na intranetových stránkách *Prevence sociálně nežádoucích jevů*. V roce 2013 ukončilo na Univerzitě obrany 13 osob dvousemestrální kurz *Lektor prevence*.

V září 2013 uskutečnili zaměstnanci sekce personální MO inspekční činnost podle školského zákona, jejímž cílem bylo vyhodnotit podmínky, průběh a výsledky vzdělávání žáků v oblasti lidských práv. Z inspekční zprávy vyplynulo, že škola uskutečňuje vzdělávání v lidskoprávní oblasti podle školních vzdělávacích programů, které jsou v souladu s požadavky školského zákona a že klima školy vytváří vhodné podmínky pro rozvoj osobností žáků, kteří jsou vedeni ke kompetencím v lidskoprávní oblasti.

Do obsahu stanoveného vzdělávání zaměstnanců MO v rozsahu 4 hodin ročně byla v roce 2013 zařazena témata *Nezdravé mezilidské vztahy na pracovištích; Přestupky a trestná činnost; Aktuální výskyt sociálně nežádoucích jevů a preventivní*

aktivity realizované u vlastního útvaru nebo zařízení (např. problematika boje proti extremismu). Na jejich realizaci se podíleli lektori prevence, pracovníci psychologické služby, příslušníci Vojenské policie a další pracovníci komisí pro prevenci sociálně nežádoucích jevů. S problematikou boje proti extremismu byli seznámeni žáci a studenti vojenských škol a nově přijatí příslušníci do služebního poměru v resortu obrany.

Zabezpečení vzdělávacích aktivit v oblasti prevence, které se v resortu obrany organizují centrálně, byla věnována velká pozornost. Prioritou byla efektivní realizace vzdělávacích aktivit reagujících na aktuální výskyt sociálně nežádoucích jevů a na požadavky součástí MO. V roce 2013 bylo v rámci centrálně zabezpečeného *Projektu vzdělávání v oblasti prevence kriminality* realizováno 39 přednášek zaměřených do oblasti finanční gramotnosti a 39 přednášek zaměřených na problematiku hazardního hráčství. Agentura personalistiky AČR provedla v roce 2013 analýzu zájmu vojenských útvarů a zařízení k tematickému zaměření přednášek a vzdělávacích aktivit v roce 2014. Vybraná témata budou zabezpečena centrálním způsobem. Do *Projektu vzdělávání v oblasti prevence kriminality* byla zapracována také závazně stanovená vzdělávací témata na rok 2014. (MO- VI /3,8,,9,10,11,12,15)

Ministerstvo zdravotnictví v rámci dvouleté spolupráce mezi MZ a WHO EURO pro rok 2012/2013 (BCA 2012/2013) byly v roce 2013 realizovány dvě aktivity:

- a) byly ukončeny práce na přípravě specializačního vzdělávacího programu podle metodiky WHO TEACH VIP (Training, Education, Advancing, Collaboration in Health on Violence and Injury Prevention) pro oblast prevence úrazů a násilí. Výsledkem aktivity je obsahová náplň TEACH VIP kurzu vhodná pro použití v ČR. Dalším cílem je, aby kurz byl akreditován pro vzdělávání zdravotníků a jeho využitelné části byly nabídnuty pro vzdělávání i jiných profesionálů, zejména pedagogů.
- b) Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích zpracovala studii o nežádoucích dětských zkušenostech v oblasti násilí. Cílem bylo verifikovat dlouhodobé následky násilí na dětech, které v podobě celoživotní traumatizace významně ovlivňují kvalitu života. Byly prezentovány výsledky studie realizované podle metodiky WHO mezi 19-ti letými mladými lidmi na téma jejich životní zkušenosti s násilím doplněné o monitoring vybraných zdravotních ukazatelů. Výsledky budou využity v rámci dalších aktivit v oblasti prevence násilí na dětech. (MZ – VII/3

8. Informační aktivity a medializace prevence kriminality

V roce 2013 pokračoval odbor prevence kriminality MV v realizaci informačních aktivit zaměřených na veřejnost v rámci krajských a lokálních programů prevence kriminality a v rámci specifických projektů, medializoval úspěšné preventivní aktivity a věnoval se informačnímu působení na formování postojů veřejnosti k vlastní bezpečnosti a k veřejnému pořádku. Pracovníci odboru prevence kriminality MV vystoupili ve 25 tematicky zaměřených **televizních pořadech a rozhlasových relacích**. Pozornost byla zaměřena na problematiku sociálně vyloučených lokalit - zejména projektu Asistent prevence kriminality. Kromě vystoupení v celostátním vysílání se objevila řada reportáží z měst v regionálních vysíláních. Aktuální byly také příspěvky s problematikou mládeže, ohrožení seniorů, domácího násilí, témata situačního zabezpečení majetku.

Informace z oblasti prevence kriminality se veřejnost dozvídá **z webu MV** který je pravidelně doplňován a aktualizován. Tento informační zdroj vhodně doplnil **nový webový portál www.prevencekriminality.cz**, který zahájil provoz v květnu roku 2013. Vhodně přispívá ke zkvalitňování vzájemné komunikace s manažery prevence kriminality v krajích, městech a obcích, s policejními preventisty a s pracovníky

dalších institucí působících v oblasti prevence kriminality a sociálně nežádoucích jevů. Doména skýtá prostor pro sdílení dobré praxe, ostatních prakticky využitelných informací v uživatelsky příjemném interaktivním prostředí i pro operativní vkládání dalších odkazů.

V návaznosti na fungování zmíněných webových stránek vznikla i nová podoba informační periodika odboru prevence kriminality MV, které nyní vychází jako **elektronický zpravodaj Prevence do každé rodiny**. Zaměřuje se nejenom na informování odborníků o aktuálních tématech a aktivitách, ale i na ovlivnění laické veřejnosti v zájmu posílení odpovědného přístupu k osobnímu bezpečí. Zpravodaj je distribuován manažerům prevence kriminality, policejním a sociálně zaměřeným školám, nestátním neziskovým organizacím i ostatním spolupracujícím institucím a samosprávám měst a obcí, které ho mohou dále zasílat do místních domácností. Záměrem je vytvořit v úzké spolupráci postupně co nejširší obec odběratelů. (MV-II/10)

9. Rozvoj mezinárodní spolupráce v oblasti prevence kriminality

V roce 2013 se mezinárodní aktivity České republiky v oblasti prevence kriminality soustředily především na spolupráci v rámci Evropské unie. Ministerstvo vnitra reprezentuje ČR v **Evropské síti prevence kriminality** (dále jen „EUCPN“ - European Crime Prevention Network) zřízenou na základě Rozhodnutí Rady 2009/902/JHA. Tato síť stanoví úkoly členských zemí prostřednictvím víceleté strategie s cílem posílit roli prevence kriminality a zefektivnit preventivní aktivity v rámci celé Evropské unie.

Pokračovala práce v rámci tříletého programu Evropské komise „**Prevence a boj proti organizovanému zločinu**“ (zahájen v roce 2011), jehož cílem je transformovat síť na **Evropské expertní centrum pro prevenci kriminality**. Toto Centrum bude shromažďovat a analyzovat trestnou činnost v rámci členských zemí EU a bude navrhopvat preventivní opatření a postupy na základě výměny osvědčených postupů. V roce 2013 EUCPN navázalo oficiální spolupráci s dalšími evropskými institucemi (EFUS, CEPOL).

V roce 2013 byl ukončen tříletý mezinárodní projekt s českou účastí **Úspěšná praxe při zvládání komunitních konfliktů** (2011 – 2013), který organizovalo a koordinovalo Ministerstvo vnitra Maďarska ve spolupráci s EUCPN. Na spolufinancování projektu se podílela Evropská komise v rámci své grantové politiky. Výsledky a závěry projektu jsou publikovány v elektronické podobě v anglickém jazyce na stránce <http://www.eucpn.org/pubdocs/seminar-prospect.pdf>.

EUCPN každoročně vyhlašuje **Evropskou cenu prevence kriminality (ECPA)**. Ústředním tématem soutěžních projektů byla v roce 2013 **Prevence domácího násilí – mezigenerační konflikty**. Každá členská země může do soutěže ECPA nominovat pouze jeden projekt na dané téma.

Ve dnech 11.- 13. prosince 2013 se ve Vilniusu uskutečnilo II. zasedání Rady Evropské sítě kriminality spojené s odbornou konferencí „Prevence domácího násilí“. V rámci zasedání byl také vyhlášen vítězný projekt ECPA „Prevence domácího násilí“, který předložilo Švédsko (Centrum pro násilí ve vztazích).

Odbor prevence kriminality MV, stejně jako v minulých letech, uspořádal vnitrostátní dvoukolový výběr nominací na evropskou cenu. V září 2013 vybrala hodnotící komise složená ze zástupců Policie ČR a MV ze 6 přihlášených projektů vítěze, který byl nominován do evropského kola soutěže. Vítězem národního kola se stal projekt s názvem „**Interdisciplinární přístup k řešení případů domácího násilí - statutární město Brno**“. Jedná se o průběžně probíhající projekt primární prevence (od r. 2006), jehož každoroční aktivity a projektové výstupy jsou zaměřeny na

odbornou i laickou veřejnost a jehož cíle jsou stanoveny tak, aby postihovaly prevenci domácího násilí komplexně, tj. aby oslovily všechny věkové kategorie. Takto koncipovaný přístup ve svém důsledku rovněž vede ke včasné detekci případů domácího násilí, čímž se následně zvyšuje možnost včasného zastavení problému. (MV-II/10)

Odbor prevence kriminality MV pokračoval také v plnění závazků vyplývajících z členství v dalších mezinárodních organizacích. V průběhu roku připravoval souhrnné podklady pro jednání řady **Výborů Organizace spojených národů** týkající se lidsko-právní problematiky (Výbor pro odstranění rasové diskriminace CERD, Výbor pro odstranění diskriminace žen CEDAW, Výbor pro prevenci kriminality a trestní justici CCPCJ, Výbor pro práva dítěte CRC a Výbor pro lidská práva). Zároveň odbor zastupoval MV na řadě těchto jednání, v rámci nichž informoval o konkrétních aktivitách MV, a obhajoval dodržování platných mezinárodních Úmluv v ČR a plnění závazků plynoucích z každoročních zpráv.

Pokračovalo zastupování ČR na **mezinárodním fóru Missing Children Europe**, kde MV referuje o vývoji projektu Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech, o aktuálních statistikách a preventivních aktivitách. Nově byla navázána spolupráce s **evropskou agenturou Amber Alert Europe**, která byla v roce 2013 zřízena se stálým sídlem v Bruselu. Tato agentura zastřešuje mezinárodní spolupráci týkající se sdílení dobré praxe při pátrání po pohřešovaných dětech. Členy jsou země, které tuto problematiku systémově řeší na národní úrovni. Odbor prevence kriminality MV byl vyzván k zapojení do spolupráce jako partnerská organizace.

Ministerstvo vnitra vede rovněž agendu spojenou s **komunitárním programem EU DAPHNE**. Jedná se o program zaměřený na prevenci všech forem násilí a podporu obětí a rizikových skupin (dětí, mládeže a žen). Za účelem osvěty se zástupce odboru prevence kriminality MV pravidelně zúčastňuje veletrhů komunitárních programů v regionech ČR a seznamuje odbornou i širší veřejnost s programem DAPHNE. Odbor prevence kriminality MV je kontaktním místem pro zprostředkování informací.

V roce 2013 pokračovala úspěšná spolupráce s Ministerstvem vnitra SR, která se soustředila na výměnu zkušeností v oblasti trestně právních aspektů kriminality mládeže a zlepšování situace v sociálně vyloučených lokalitách. (RVPPK – I/3; MV – II/11)

10. Zabezpečení racionálního vynakládání finančních prostředků ze státního rozpočtu na prevenci kriminality

Republikový výbor, který odpovídá za efektivitu vynakládání finančních prostředků ze státního rozpočtu na strategii prevence kriminality, se v roce 2013 podílel na výkonu předběžné veřejnosprávní kontroly, která spočívá zejména v posouzení a schválení předložených projektů programu prevence kriminality. Projekty hodnotí z hlediska dodržení priorit, kvality a přiměřenosti požadované dotace Komise pro výběr projektů. Při posuzování vychází z ročního hodnocení efektivit programů a opírá se o obsahové analýzy závěrečných zpráv realizace projektů. Republikový výbor na doporučení komise projekty a navrhovanou výši finančních prostředků schvaluje. (RVPPK – I/2.6)

K zabezpečení účelnosti vynakládání finančních prostředků a zajištění jednotného postupu poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje spojené s realizací Programu prevence kriminality zpracovává Ministerstvo vnitra každoročně zásady pro poskytování dotací, které vymezují účel dotace, stanovují podmínky a kritéria poskytnutí dotace, způsob poskytnutí dotace a také odpovědnost příjemce

a kontrolu hospodaření s finančními prostředky. Při použití dotace se Ministerstvo vnitra, obce, kraje i NNO řídí příslušnými právními předpisy. V závěru roku 2013 provedlo MV průběžné veřejnosprávní kontroly na místě zaměřené na dodržení podmínek stanovených v Rozhodnutí o poskytnutí dotace a na respektování zásad hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti využití finančních prostředků. Ve spolupráci s územními finančními orgány provádí MV také následnou veřejnosprávní kontrolu. (MV-II/9)

V rámci **Ministerstva obrany** byly finanční prostředky přidělené na resortní *Program prevence kriminality* čerpány v souladu s platnou rozpočtovou skladbou MO na schválené projekty prevence kriminality. Účelnost a efektivnost čerpání těchto finančních prostředků byly v průběhu roku průběžně vyhodnocovány Agenturou personalistiky AČR a prezentovány na zasedáních resortní komise prevence sociálně nežádoucích jevů a v rámci odborných příprav předsedů a metodiků komisí pro prevenci sociálně nežádoucích jevů. Na resortní program bylo v roce 2013 vyčleněno celkem 5 441 000 Kč a bylo realizováno 82 projektů. Na Projekt vzdělávání v oblasti prevence kriminality bylo z výše uvedené částky vyčleněno 320 000 Kč. Finanční prostředky byly čerpány na vzdělávací aktivity zejména v oblasti finanční gramotnosti a patologického hráčství, na nákup odborné literatury určené pro lektory prevence a pracovníky komisí pro prevenci sociálně nežádoucích jevů. Další projekty prevence kriminality byly zaměřené na aktivity podporující zdravý životní styl stanovených cílových skupin s vyšší mírou rizikového chování. Preferovány byly aktivní sportovní a tělovýchovné aktivity. Značný byl zájem o zapojení osob do aktivit, které podporují zvyšování kvality života příslušníků a zaměstnanců MO, jako základního předpokladu předcházení (minimalizaci) výskytu sociálně nežádoucích jevů. (MO-VI/17)